

PRESSER BELA

Rabbinő Vendék,

PATAI JÓZSEF:

HÉBER KÖLTŐK

H. S. Presser

HARMADIK KÖTET

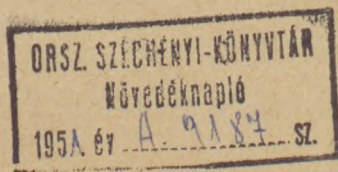
FRANCIAORSZÁGI, ITÁLIAI, PALESZTINAI ÉS YEMENI
HÉBER KÖLTŐK (XIII—XVII. SZÁZAD)

MÁSODIK KIADÁS

MULT ÉS JÖVŐ BUDAPEST

AZ ELSŐ KIADÁST
KIADTA
AZ IZR. MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT

TARTALOMJEGYZÉK:

	Oldal
BERACHJA HANAKDAN:	
Mese a koldus kakasról	7
Mese a két nagy szarvasról	8
Mese a holt oroszlánról	8
 ROTHENBURGI MÉIR:	
A tóra a máglyán	10
 JÓNATHAN:	
Szombati dal	12
 JEDAJA HAPENINI:	
Mi a világ	15
 JISAJ BEN MORDECHAJ:	
Legenda a jámbor emberről	
 MANUELLO:	
Előhang	21
Az én vágyam	22
A sors könyvében	22
Idill	23
Egy leányka bújja	24
Egek és csillagok	24
Ha szép Gazellám	25
Halálára	26

	Oldal
Alom	26
Támár és Béria	
Egy asszonyka búja	28
A bor dala.	29
Tudnék én is	34
Felnézek a magas égre	34
Ne busulj már	35
A dal hatalma	36
A Messiáshoz	37
Dal	37
Az én dalaim	38
Furcsa ének	39
Enyém a dal	41
Mi üzte el	42
Elégia	43
Isten lásd	45
A világ	45
Hová merengett	45
Készülődés	46
Ha vad tengerre	47
Epigrammák	47
A pokol és menyország makamájából	49
KALONYMOS BEN KALONYMOS:	
Bár asszony volnék	58
A próféta	62
PROFIAT DURAN:	
Válasz egy renegátnak	65
SALAMON BONFED:	
Én vénülök már	68
Felkelő napként jöttél	69
Lelkem bezárva	69
SALAMON ALKABIC:	
Lecho Dodi	70

IZRAEL NADZSARA:

Elillant éjjel	73
Csak rozzant kunyhó	74
Csak várok, várok	75
Sárral dobál ellenségem	76
Az árva galamb	78
Mámorító ó-bor voltam	79
Jisáj, te minden vágyam	81
Hajnal	82
Milyen szépen tündökölsz	84
Készülődés	86
Reményeim tömlőcében	88
Megváltás	89
Ábránd	90
Látomás	91
Fel, fel vidulj	95
Hol bujdosol?	96
Vár, vár	97
Pártjára áll	98
Vígasz	
Ajkadnak mámorító	102
Jah Ribon Olam	104
A kivágott fa	104
Lelkem szállj	107
Ne zúgj, ne búgj	108

SZAADIA LONGÓ:

Isten	112
Falatért futkos	112
Testeden sulyos selyem	113
Amig bohó	113
Ifjú és vén	113

DAVID ONKINEIRA:

Én széttépem	114
Jaj a halottnak	114

	Oldal
A hegyek között	115
Töprengtem magamban	116
Az őszi rózsza	116
A holnap	116
SALIM-AL-SIBZI:	
Szendergett édesen	117
Ki csókolt meg?	117
Lángolok érte	
Hallga te édes	119
DAVID:	
Isten vess véget	120
EMANUEL FRANCES:	
Szonett	122
Egy nagy sírkőre	123
Dús bíborban	123
Sírirat	123
MÓZES CHAJIM LUZZATO:	
A „Vártorony“-ból	125

BERACHJA HANAKDAN.

Élt a XIII. század első felében Északfranciaországban.
A keleti származású meséket átültette a héber irodalomba.
De írt eredetieket is. Makámastilusban írt költői művének címe: „Mislé Sualim“ (Rókamesék).

MESE A KOLDUS KAKASRÓL.

Egy szegény kakas soká éhezett,
S keresve a szemétben férgeket,
Kapart, kaparászott; mint rendesen,
De nem került elébe semmisem.
Egyszerre csillogón ragyog elő
A földből egy nagy, fényes drágakő.
Egy darab gyémánt, amely kincset ér,
De a kakas busan ekként beszél:
„Férget vártam, férget eledelül
És éhes szám elé gyémánt kerül.
Kenyér után ha eped éhező,
Mit ér neki a hiu drágakő?
A gazdagnak fényt adhat sugarad,
Neki ragyoghatsz, oh gyémántdarab.
De én oly örömet felcserélnék,
Jönne helyetted egy jó kövér féreg!“

MESE A KÉT NAGY SZARVASRÓL.

Két nagy szarvas állt a réten,
 Alltak szemközt illőn, szépen,
 S összebujtak titkolózva,
 Midőn arra ment a róka:
 — „Mit susogtok olyan halkán?
 Hisz' senki sincs e sivatagban!”
 S busan felelt a két szarvas:
 — „Nincsen nekünk titkunk semmi,
 De az élet oly unalmas,
 S valamit tán csak kell tenni“.

MESE A HOLT OROSZLANRÓL.

Egy agg oroszlán betegen feküdt,
 Kutatott gyógyír után mindenütt,
 S midőn látá, hogy mind hiába,
 Készülni kezdett a halálra.
 És mikor sulyos lett az állapot,
 Eljöttek messziről az állatok,
 Jöttek a világ minden résziről,
 Hogy lássák, ha az agg király kidől.
 Aggódva, félve nézték némelyek,
 Hogy gyengül, sorvadoz a nagybeteg.
 Am legtöbben csak azért jöttek,
 Hogy beálljanak örökösöknek.
 Az egyik hiu hatalomra vágyva,
 Uralkodni akart állatországba.

A másik valami prédára várt,
S türelmeftenül hívták a halált.
S midőn a beteg behunyá szemét,
Rivalgó láрма támadt szerteszét.
Az ökör a holtat oldalba rugta,
Hogy lássa, elment-e az örök utra.
A róka a fülébe harapott bele,
Hogy lássa, elhagyta-e ereje.
A bárány farkát ütötte sörényéhez,
Hogy ő is lássa, hogy már nem érez.
A kakas a szemeit vájta ki.
... Meghalt az oroszlán, oh jaj neki!

ROTHENBURGI MÉIR.

Élt a XIII. században, Németországban. 1286-ban II. Rudolf fogságba vetette, hogy váltságdíjat sarcoljon ki érte a zsidóktól. De Me'r, hogy az ilyen fajta zsarolás sok ne ismétlődjenek, tiltakozott kiváltása ellen. Meghalt a börtönben 1293-ban. A következő elegiát, mely az Ab hó 9-iki böjli siralmak (kinoth) között foglal helyet, valószínűleg az 1254-iki párisi tóraelégetés alkalmából írta.

A TÓRA A MAGLYÁN.

Oh vigasztald meg, lángok martaléka,
A gyászolókat, kiket bu gyötör!
Kik porba sujtva égő fájdalommal
Tekintnek máglyád lángjaiba föll!
Sötétben járva, oh más fényre vártak.
Mely felragyog majd rájuk és reád,
Midőn majd enyhet lel hű siratód is,
Ki érted ontja könyek záporát.

Ki örök égi lángok közt születttél,
Oh hogy emészthet meg a földi tűz?
Hogy türheted, oh Isten szép leánya.
Hogy durva nép belőled csufot üz.
Hát ezért adott lángok közt az Isten,
Hogy egykor lángok martaléka léssz?
S a törpe Szinaj csúcsán, hogy lesülyedsz,
És dicsőséged semmiségbe vész?

Szinaj hegye! öltö sötét gyászpálástot,
 Mig könnyem árja prófétádhoz ér!
 Megkérdem majd: új Tórát hoz talán már,
 Hogy lángot küldött le a régiér?
 Vagy ki a szent táblákat összezúztad,
 Mózes! tán újra lobban haragod?
 S hogy elragadd a bűnös nemzedéktől,
 Kincsedet újra széjjelrombolod?

Oh, adhat-e még örömet az élet,
 Legdrágább kincse midőn elveszett?
 Hogy lelhetnék még boldogságos utra,
 Ha üszkők borítják ösvényedet?
 Oh, bár sirhatnám könyek záporárját,
 Hogy elolthatnám máglyádat vele!
 De im már könyeim is elapadnak,
 És vigaszt, vigaszt nem ad semmivel!

Gyászt öltök és hamut hintek fejemre,
 Ne ragyogjon rám üde napsugár!
 S te Tóra, lépj Isten elé sebeddel,
 És kérdezd: oh nem volt elég-e már?
 Tán megvigasztal s felemel a porból,
 És visszaád néped fiainak,
 Ragyogva újra világítsz közöttük
 S örökfényben veled ujjonganak!

JONATHAN.

Tizenharmadik századbeli liturgikus költő. Alábbi verse a szombati asztali dalokból (zemiroth) való. Az utolsó két strófa a legenda szerint úgy került a vershez, hogy egy vándor énekes a magáénak mondotta a szombati dalt és Jonathan azzal bizonyította be, hogy ő a szerző, hogy ugyanarra a ríthmusra még két versszakot írt, amit vetélytársa megtenni nem tudott.

SZOMBATI DAL.

Szentséges a szombat napja,
Boldog, aki tartja!
Jó bor mellett vigadozva
Nem fog a bu rajta.

Üres talán az erszényed?
Sose törődj véle!
Van pénz elég, arany, ezüst
Isten erszényébe!

Vigadozz csak, mulatozz csak,
És ha pénzed nincsen,
Csinálj bátran adósságot,
Megfizeti Isten!

Piruló sült és font kalács,
Hal és finom ó-bor
Diszelegjen asztalodon,
Készítsd elő jókor!

S ha utolsó filléredig
 Pénzed erre költöd,
 Se baj! József hal gyomrában
 Talált drága gyöngyöt.

És ha nem lesz majd hiánya
 A sok tele tálnak,
 Feldiszitett asztalodhoz
 Angyalsergek szállnak.

Még a gonosz angyalnak is
 Elnémul a vádja,
 Meghatottan száll elébed
 S ételedet áldja.

Gyujtson gyertyát áhitattal
 Minden zsidó asszony,
 Hogy szükségben hő imája
 Fel az égbe hasson.

Adjunk hálát Istenünknek,
 Zengjen néki ének,
 Ki e drága napot adta
 Kedves nemzetének.

Felhivta az égbe Mózes
 És így szólt hozzá szépen:
 Drágaság van kincstáromban,
 Megérdemli népem.

Vidd nekik ez ajándékot,
 Örüljenek néki,
 Balzsam lesz a szenvedőnek,
 Ha a bánat tépi.

S átadta a Szombat napját,
 Aldást mondva rája:
 Legyen majd a sziv nyugalma,
 Ha bú veti, hányja.

S megszabta sok törvényét, mit
 Senki át ne hágjon,
 Aki tartja, jutalmat kap
 Fent a másvilágon.

S Szambation gyors folyója
 Bizonyítja nekünk,
 Hogy az igaz ünnepnapot
 Ünnepei népünk.

Mert mindennap zug a folyó,
 Nagy köveket hányva,
 De szombaton csendben pihen
 Dagadozó árja.

Némuljon el minden ének
 Hogyha dalom zengem,
 Mint a harmat permetezik,
 Ki ér utól engem?

Dalok utja az én utam,
 Rajta járok régen,
 Ne bántsátok koszorumat,
 Dalnokdicsőségem!

JEDAJA HAPENINI.

Élt a XIII. század végén és a következő század elején a Provenceban. Legismertebb költői műve a „Bechinat olam“ (Világvizsgálat), amely még ma is népszerű olvasmány.

MI A VILÁG! . . .

Oh mi a világ! Zajgó tenger,
Háborgó vészes örvényekkel.
Rozoga hid az Idő fölött
Vásott kötéllel összekötve,
Csak néhány foszló kötél tartja,
És ez vezet a tulsó partra,
A Tulvilág nagy határáig,
Hol örök világosság kábit . . .
Arasznyi hid, párkánya nincsen,
De arra küld a Sors, az Isten,
S te mégis akarva, nem akarva,
Nem térhetsz, se jobbra, se balra.
Halál alattad, halál feletted,
S didergő lelked fázva retteg.
Mohó szíved gyönyörre vágyott,
S szereztél kincset, drágaságot;
Egy hullám tör fel, zúg elédbe,
És mindennek oh vége, vége.

És jön a hullám, megy a hullám
És mindent elsöpör az útján.
Fékezd meg, ha van erő benned,
Gyürközz neki a Végtelennek!
S ha fejed gög borától szédül,
Ha elkábulsz a dölyfösségtől,
A keskeny hídról tántorogva
Lezuhansz a vad hullámokba,
Egy pillanat s a tenger elnyel,
Vak vágyaddal, bohó sziveddel.
Életed' semmi meg nem menti,
És nem is kéri vissza senki.

JISAJ BEN MORDECHAJ.

Tizenharmadik századbeli liturgikus költő. Legendáját (Is chászid hájá) ma is éneklék a szombat esti asszertali dalok (Zemiróth) között.

LEGENDA.

Volt egyszer egy jámbor ember,
Inséget türt türelemmel,
Pusztá volt a háza tája,
Se kenyere, se ruhája,
Szent könyvet bújt nappal-éjjel,
Nem törődött ő kenyérrel.
Istenfélő felesége
Keresett öt gyermekére.

Egyszer aztán szólt az asszony:
„Tovább én így nem marasztom,
Házunkban már nincsen semmi,
Miből adjak néked enni?
Kenyérre öt gyermeked vár,
Tórát tudsz te eleget már.

Nyüzsög, hemzseg kint a piac,
Munkától te meg nem riadsz,
Menj ki, talán akad dolgod,
Ki Istenben bizik, boldog,
Nem csalódik senki benne,
Végtelen az ő kegyelme“.

„Okos, bölcs a te tanácsod,
De nem nekem, azt belátod,
Cafat, rongy a ruha rajtam,
Kicsufolnak még a bajban
És egy garas sincs zsebemben,
Hogy lehetne hát kimennem?“

Megy az asszony szomszédokhoz,
Kölcsönben szép kabátot hoz;
Felveszi és indul férje,
Bizva Isten kegyelmébe.

Öt kis gyermek im kitárja
Apró karját halk imára:
„Isten! add, ne érje szégyen,
Hogy üresen visszatérjen!“

Széttekintő, éber szemmel
Járdogált a jámbor ember,
Egyszerre, csak elébe állt
Tünemény, mely égből leszállt:
Élia, a mentő angyal
S szólt ujjongó diadallal:

„Gazdag leszel nemsokára,
Tied lesz egy szolga ára,
Aki drága kincseket ér,
S áldást hoz, ahova betér.
Hirdesd: venni ki kívánna
Szolgát, kinek nincsen párja,

Ki csodásan mindenhez ért,
 S dolgozni tud ezerekért!
 S eladsz engem rabszolgának,
 S reád majd szép napok várnak“.

Meghatottan szólt a jámbor:
 „Arcom szégyenpirtól lángol,
 Amitás nem lelke dolga,
 Urát adja el a szolgál?“

De az angyal rábeszélte,
 Eladta és kapott érte
 Nyolcszázezer arany pengőt
 S házában az áldás megnőtt.

S Éliához szólt a gazda:
 „Igérem hűn megfogadva,
 Ha városunk nagy piacán
 Fölépítéd szép palotám,
 Milyet itt még sohse láttak,
 Szabad leszel, elbocsátlak.“

Élia csak dolgozgatott,
 Várva, várva alkonyatot,
 S midőn jött a sötét éjjél,
 Megállott a kapufélnél,
 S imát küldött fel az égbe,
 Ahitattal esdve, kérve:
 „Mindenható örök Isten!
 Hogy hű szolgád felsegítsem,
 S nőjjön neved dicsősége,
 Rabszolgának álltam én be.

Irgalmas! te látod, tudod,
 Buzgóságom érted buzog,
 Isten! ki sok csodát tettél,
 Ki világot teremtettél,
 Gyarapítsd oh nagy csodáid
 S építsd fel e palotát itt.“

Utrakelnek
 Égi sergek,
 Szállnak, szállnak
 Segítségül,
 A palota
 Gyorsan épül.
 Míg a reggel
 Fénye felkel,
 A palota
 El is készül.

— „Palotád im általadom!
 Gyorsan épült, gyorsan nagyon,
 De szebb, jobb ám, mint remélted,
 Ilyet itt még sohse láttak,
 Bocsáss hát el, mint ígérted.“

És szólt a gazda: „Elbocsátlak!“

S lángok közt im nagy robajjal,
 Égbe szállt a mentő angyal.

MANUELLO.

Imanuel (Manuello) ben Selómó a XIII. század végén született Itáliában, ahol abban az időben az olasz irodalmat Dante és kortársai képviselték. Manuello eleinte sokáig Rómában élt, majd Fermóba költözött, ahol egy bőkezű mecénás pártfogását élvezte. Ennek a mecénásnak dedikálta Machbereth című költői művét. Manuello folytatója az andaluziai iskolának és különösen sokat köszönhet Alcharizinek, de ő a héber költészetbe beléplántálta a ledér olasz szellemet és a könnyed olasz formákat. Ő írta az első héber szonetteket. Dante Divina Comediájának a hatása alatt készült „Pokol és Menyország” című makámaszerű költeménye. Meghalt a XIV. század első felében.

ELŐHANG.

Föl, dalaím, az Ének trónusára.
Reátok vár a legszebb korona!
Avult világgal bátran szembeszállva,
Meg ne riasszon ellen hadsora.

Bús halottakba életet lehelve,
Az Élet ormaira lépjetek,
Terítsétek le, nyilakat lövelve,
Mind, mind, ki gátul áll elébetek.

S ki vigaszt, enyhet kérve jő hozzátok,
Nyujtsátok neki Gilád balzsamát,
S harmatként áradjon, amerre jártok,
Uj szellemem az ó világon át.

AZ ÉN VÁGYAM.

Nem égi üdvre hordok jámbor vágyat,
Nem mennyországot, poklot kérek én,
Hol kacér, édes hölgyek kebelén
Rám tüzes élet izzó fénye árad.

A mennyország mi örömmel kínálhat?
Ott a sok néni, aggszűz szegény,
Kiket odaajánl a vén erény,
Vig lelkeket megölné ott a bánat.

Mi várhat engem mennyek országában?
Hol a sok jámbor, istenfélő ember
Bűnös szerelemről még szólni sem mer.

Pokolba menjek! Ez most minden vágyam,
Ott égnek csókos bűja tündérlányok,
Örömet én csak közöttük találok.

A SORS KÖNYVÉBEN . . .

A sors könyvében meg van írva minden,
Jövendőd, életed és végzeted,
Hiába hát, hiába küzdened,
Megbotlik lábad ezer sziklaszirten.

A sors könyvében meg van írva minden,
Magasba jut, ki mindig vétkezett,
S ki bálvány előtt nem hajt térdeket,
Elpusztul vérző örök rabbilincsen.

És vak a Sors, kuszált, fekete könyve
 Csupa hibázás, csupa tévedés,
 És az igazság benne oly kevés.

Hiába jöttél királynak a földre,
 Hiába mind, ha félre nézett
 A Véletlen, a Sors, a Végzet.

IDILL.

Hires tudós nagy Balgafi, a nyelvész,
 De felesége tán még hiresebb,
 A férj tudása ömellette elvész,
 Rám néz és gyógyul szívemen a seb.

Haja a legszebb diadém a földön,
 Arca sugárzik, tündököl, ragyog.
 S én drága időm Balgafinál töltöm,
 S gyönyört nyujtnak bölcs magyarázatok.

A nagy tudós a tudománytól részeg,
 Magyaráz, kérdez, majd maga felel
 És én a bájos asszonykára nézek,
 Mily gyönyörű szemek, mily szép kebel.

A nagy tudós a könyvet veti hányja,
 Szememmel én az asszonyt ölelem,
 És Balgafi kutat a bibliába:
 Hányszor van benne e szó: „Szerelem.”

EGY LEÁNYKA BÚJA.

Bús félelem szoritja lázas mellem,
 És lelkem nyugtalanul háborog,
 Minden leány körül legény forog
 És tőlem szöknek, mint a gyáva ellen.

Ha pénzem nincs, mit ér a báj, a kellem?
 Három szép néném otthon ácsorog,
 S ha hódítani egyikük se fog,
 Ringat-e egykor férfi karja engem?

Mi lesz velem! Lelkem forr, szivem ég
 S a röppenő idő olyan hamis,
 Mint lepke száll az ifjuság tova.

S a gonosz világ azt is mondja még:
 Hogy pártában a szüz ha meghal is,
 A mennyországot nem látja soha.

EGEK ÉS CSILLAGOK.

Te bájos zerge, pazarul vagy áldva!
 Szólnak hozzád az irigy, kék egek,
 Rajtunk halvány csillagok fénylenek,
 Rajtad szemeid tündöklő párja.

Körútját a nap büszkén rajtunk járja,
 De csak a földet melegíti meg,
 A hold pedig oly sápadt, oly hideg,
 Busongva bolyong éjjel, mint az árva.

*Kesergve szólnak fent a csillagok:
Dús fényünk itt csak éjenként ragyog
Oh, bár csak szállhatnánk a földre le!*

*A bájos zerge homloka alatt,
Lövelhetnénk csak örök sugarát,
Hogy az egész világot töltse be.*

HA SZÉP GAZELLAM . . .

*Ha szép gazellám egyenesen járna
És látná arca fényét fent az ég:
Égyetlen csillaga sem fénylenék
És minden angyal vonzódna utána.*

*Vagy ha tekintete a földre szállna.
Minden halottja talpra ugranék,
Életre kelne a holt nemzedék,
Sok gazdag örökösnek fájdalmára.*

*Azért tökélte el bűbajos hölgyem,
Kihez hasonlót senki sem talál,
Hogy inkább kissé meghajolva jár.*

*De jó szegényke nem gondolta bölcsen,
Hisz bája ugyanis mindenén hat át,
Ha el is rejti arca sugarát.*

HALALÁRA.

*Lehullt a kornak büszke dísze, ékel
 Letűnt az égről minden fénysugár,
 Hervadt minden virág és rózsaszál,
 Az erdő sűrű lombját mind letépte.*

*Fekete felhők vonultak az égre,
 Búsan sötétedik a láthatár,
 A föld nyögése a magasba száll,
 S az ég sóhaja végtelenbe ér le.*

*Óh csillagom! A megváltó halál
 Beléd szeretett, lángra gyulladt érted,
 Elbájoló őt tündöklő képed.*

*Mert tudta, hogy benned gyönyört talál,
 Gyönyört, és tulvilági üdvösséget,
 Azért vitt el, hogy egybekeljen véled.*

ALOM.

*Mily édes bűvös álmom volt az éjjel,
 Im ujra láttam a hű szeretőt,
 Ki szívemet tizenkét év előtt,
 Bús távoztával repesztette széjjel.*

*És csordultig telt lelkem égi kéjjel,
 A mennyország nyílt meg szemem előtt,
 Fényben fürdő angyalnak láttam őt,
 És kábult szívem nem birt örömeivel.*

*De a kigyuladt hajnal felébresztett,
Majd büszkén szállt a nap az égre fel,
És eltűnt a bűvös kép, mely szemfényvesztett.*

*Minden ragyog, csak lelkem sötét máma,
Hisz tündöklő napját vesztette el,
Midőn elillant tündéri szép álma.*

TÁMAR ÉS BÉRIA.

*Tamár csillagokat varázsol az égre,
Holtakat támaszt fel, ha a földre néz le.*

*Béria szemétől szökik kigyó, sárkány,
Megijed ötöle maga a csuf sátán.*

*Támár arcáról a fátyol lebben széjjel
És világos lesz a legsötétebb éjjel.*

*Béria arcát, ha fátyol nem fedné be,
Sötétség szállna az egész mindenségre.*

*Támárért mindenki éltét feláldozná,
Ha egy pillanatra érne ajka hozzá.*

*Bériához fél a halál hozzáérni,
Azért bizonyára örökké fog élni.*

*Támár ha élt volna Mózes idejében,
Nem marad prófétánk negyven nap az égben.*

Bériától fél a Messiás, hogy nem jó,
Tőle fél a nap, hogy ráborul a felhő.

Támárt ha látta vón József Egyiptomban,
Alig szökik tőle, midőn lángra lobban.

Béria ősszel jó — madárijesztőnek,
Ha a rétre hollók seregesen jönnek.

Támárt az egekből Isten száműzhette,
Mert az angyalok is égtek őérette.

Béria, csoda, hogy jár még a föld hátán
S nem veszi magához pokolba a sátán.

Támárt dicsérni az ember nyelve gyenge,
Angyalok versengnek érte vetekedve.

Béria ha meghal, felkelnek a holtak,
Nem nyughatnak véle, kik békében voltak.

EGY ASSZONYKA BÚJA.

Két éve már, hogy boldogít szerelme,
Két éve már, és ő még mindig él!
Bár sujtaná le villám, vagy acél,
Szép özvegy volnék, s bájam újra kelne.

Oh halál! hívlak hozzá esdekelve,
Uj szenvedélyért lángol, forr a vér,

Örökké egynél, egynél, oh mit ér!
 Uj nászra vágyom, uj nagy szerelemre.

Boldog barátném! oh boldog s merész!
 Hogy irigyellek! oh majd meghalok!
 Évenkint temetsz és férjet cserélsz.

Évenkint gyászolsz: Jó férjem halott!
 És boldog szemed új egekbe néz,
 És irigyelnek nők és angyalok.

A BOR DALA.

Ura vagyok e világnak.
 Korlátalan nagy hatalmam,
 Élet üdve, halál mérge
 Nálam vannak karjaimban.
 Térdére hull
 És leborul
 Mindenki gyors lábaimhoz,
 Rövid halált, hosszú éltet,
 Pajkos kedvem kinek mit hoz.

Kegyet osztok bő kezekkel
 Barátaim hű körében,
 Dúsgazdagnak látja magát,
 Kinek kincsem teljét mérem.
 Ráemelem
 Vig kehelyem,
 A lelkeket nyomó bura
 S éled a kedv, vidul a szív,
 Tündérképet látnak újra.

Ha földre hull harmatcseppem
 A holtak is feltámadnak.
 Kire áldást nem árasztok,
 Életkedve nincsen annak.
 Vigság, öröm,
 Az én köröm.
 Ifjuságom szende harmat,
 De vénülő napjaimban
 Öltök még csak nagy hatalmat.

Töl Mióta a jámbor Noé
 Szőlőt mivelt, király vagyok.
 Önkéntelen meghódolnak
 Trónom előtt kicsik, nagyok.
 Dicsér, éltet,
 Mond sok szépét
 Mindenki a nagy világon,
 Költők hada felmagasztal,
 Égig emel röpke szárnyon.

Hogy bűvölő bájaiban
 Mindenki kéjt, gyönyört leljen,
 Csábjaimmal — szégyen nélkül —
 Meztelenül kell teremnem,
 Csókot nyomna
 Ajakomra,
 Akit egyszer megigéztem;
 Kapzsi kalmár, zsarnok király
 Lángolóan eped értem.

Elragadó szónokokat
 Némasággal földre sujtok.
 Mig gyáváknak, dadogóknak
 Lángra gyújtó nyelvet nyujtok.
 Elválasztok,
 Elárasztok
 Barátokat viszály-maggal,
 Mig lángoló szeretőket
 Összefonok mint egy angyal.

Szerelmesnek karjaiba
 Viszem kábult gazelláját
 És reszkető tagjaikon
 Tulvilági álom jár át.
 Ott repdesek,
 Hol kedvesek
 Ölelkeznek epedezve
 S oltáromra a szerelem
 Aldozatot, tömjént tesz le.

Tett követi minden szómat.
 Nyomomban fény, illat árad;
 Vig életem ellen törnek
 Fekete bú, sötét bánat,
 De hiába!
 Hatalmába
 Nem kerithet engem semmi.
 Sirt ástam rég annak, aki
 Engem akar eltemetni.

Megtiltom az engedettet,
 A tilosat megengedem,
 Siratom a nevetőket,
 A sirókat kinevetem.
 Rombol, épít
 Csúfit, szépít
 Bűvös eröm, lankadatlan,
 Hegyet, völgyet, vizet, földet
 Összeolvaszt nagy hatalmam.

Tüzes szavu szent próféta,
 Örök lángu csillag vagyok;
 A nap nappal, a hold éjjel,
 Az én fényem mindig ragyog.
 Igaztalan
 Vagyok magam
 És hirdetek igazságot,
 Lefoglalok, eligérek
 Bőkezűen, mit csak látok.

Letarolom más mezejét,
 Összehordom mások kincsét,
 Hogy elkábult barátaim
 Magukénak mind tekintsék.
 Hideg bölcsek
 Reám törtek,
 Rám rohantak felbőszülten,
 De szemünket megvakítva
 Mindnyájukat földre gyűrtem.

Még azt hitték, elpusztítanak:
 Belopóztam vasfejükbe,
 Kifürkésztam titkaikat
 S lettem hideg szívük tükre.
 Áru vagyok,
 Mondják azok,
 S én adom el őket sorban;
 Elbódítok egész hadat
 S magam bódult sohsem voltam.

Ha kegyetlen gonosz lábak
 Reám lépnek, letipornak,
 Meggondolom, hány köszöni
 Minden baját a jó bornak.
 Mennyit szentel
 Szeretettel
 Bájaimnak oly sok ember,
 Hányoknak árok sötét vermet
 Szalmalángú szerelemmel!

Belopózom jégszivekbe,
 Felhevítem lánggal, kéjjel,
 Hogy hirtelen távozással
 Repesztthessem aztán széjjel.
 Zúzok, török,
 Sujtok, ölök,
 Felforgatok tengereket,
 Rémképeket, szörnyeket lát,
 Ki hálóban benne rekedt.

*A rettegett hatalmasok
 Én előttem leborulnak,
 Királyok és fejedelmek
 Meghajolnak, térdre hullnak.
 Ifjak, vének
 Tőlem kérnek
 Balzsamot, ha bajban vannak;
 De hogyha víz hull fejemre —
 Vége van nagy hatalmamnak!*

TUDNÉK ÉN IS . . .

*Tudnék én is, hajh, vigadni,
 Lobog bennem vágy elég,
 Biztatna csak tele erszény,
 Hogyha szívem lángban ég.*

*De a végzet csak butáknak
 Szórja drága kincseit
 S pénzt lihegve megöregszünk,
 Am akkor már mit segít?!*

FELNÉZEK A MAGAS ÉGRE . . .

*Felnézek a magas égre
 Éjszaka:
 Hiányzik két legtündöklőbb
 Csillaga.*

Megkérdem a csillagjóstól
 Hova lett?
 Hát az ég már tolvajnak is
 Ad helyet?

„Nem lopta el biz' azokat
 Senkisé.
 Földre szálltak, ott ragyognak
 Fényesen.

Nézd csak bájos kedvesednek
 Két szemét:
 Ott látod az ég hiányzó
 Ékszerét!“

NE BUSULJ MÁR . . .

Ne busulj már szivem párja
 Angyalom!
 Elvesztettem minden pénzem,
 Vagyonom.

Szükségben te nem élhetsz itt
 Énvelem,
 Szerelmedre úgy is vágynak
 Ezeren.

Engem a te szegény voltod
 Sirba von.
 S te élhetsz majd uj pároddal
 Gazdagon.

A DAL HATALMA.

Büszkén lépked, lejt a lányka,
 Bizakodva szépségében,
 Mintha angyalokkal járna
 Csillagok közt fent az égen.

Bámulói szívét, lelkét
 Kegyetlenül széjjeltépi,
 Gunnyal felel mindenkinek,
 Ki kábultan hódol néki.

Mosolyogva néz a sebre,
 Melyet szépségével ejtett,
 Pajkosan tekint a könnyre,
 Mit a férfi el nem rejtett.

De lantjával jön a dalnok,
 Ajkán édes, bájos ének,
 Legszebb dalát zengi mélán
 Képzelete kedvesének.

És a pajkos lányka szívét
 Elfogja szerelmi bánat;
 És a büszke lányka hódol
 A szerelem dalnokának.

A MESSIASHOZ.

Siess hát! Jer, megváltó, miért késel?
 Hisz annyi szív vár sóvárogva rád!
 Könyezve várja arcod sugarát
 Oly sok ábrándos szem hő epedéssel.

Vég hosszú mérőzsínórt, vele mérd fel
 Ciont, a szépség áldott őshonát,
 És minden gyermekét sok jóval áldd,
 Hogy számot vessen minden ellenével.

Jer, megváltónk! Jer diszes fogaton,
 Szilaj lovakkal, aranyozott hámban,
 Mert napról-napra fokozódik vágyam.

De ha számárra ülsz, tanácsolom:
 Maradj inkább homályos rejtekedben,
 Koldussal menni nincsen semmi kedvem!

DAL.

Sűrű felhő szállt a napra
 Odafenn;
 Mit bánom én, ne ragyogjon
 Sohasem!

Szép gazellám felemeli
 Fátyolát,
 És tündöklő fénye mellett
 Vak is lát.

És ha arcát eltakarja
 Titkosan,
 Földön-égen koromsötét
 Este van.

AZ ÉN DALAIM.

Varázslók és bűvészek! Idézzétek
 A nagy zsoltárköltőket mind nekem!
 Hadd versenyezzünk, hallják énekem!
 És lássák hát, hogy dalhoz jobban értek.

Mennydörgők éneket, amelyet kértek,
 Vagy bűvös aranylantom pengetem
 S az egek is dalolnak fent velem.
 Jertek versenyre hát, ha győzni véltek!

Hü lantost keresett a sors hatalma,
 S zengő szavát csókolta ajakamra,
 Hogy holtakat támasszak fel vele.

Minden dalom a kornak gyermeke,
 És hogy a sorsot hiven énekeljem,
 Hozzám szegődött báj és égi kellem.

FURCSA ÉNEK.

Szól az ének, furcsa ének
József poétául,
Bajba esett, olyanba, mit
Illem el nem árul.

Nehézségek, akadályok,
Jobb, ha el se mondom,
Rejtett helyen nyöszörgött, bár —
Hős volt a porondon.

Elhivatott sebbel lobbál,
Adjak orvosságot,
„Szedd ezt, szóltam, pontosan szedd
S meggyógyulsz majd látod.

„Maradj otthon, várj nyugodtan,
Szerem biztosan hat,
Járj, de folyton, fel és alá
És várd a diadalmat.“

Nemsokára beköszöntök
József poétához,
S im ott görnyed asztalánál
S muzsájának áldoz.

Betoppanok, s József bajtárs
Ijedten néz hátra,
Szájában roncs tolla, a mint
Össze-vissza rágta.

„Igy fogadsz szót orvosodnak?“
 Bösz haraggal kérdem.
 József bajtárs irul-pirul
 S verset tesz elébem.

„Bevettem, szólt, s hozzáfogtam,
 S mértem a szobámat
 S járás közben hirtelen — nagy
 Gondolatom támadt.

„Nagy gondolat, rimbe kötöm,
 Kár, ha elszalasztom.
 Nem mindig jön ily hivatlan
 A szép muzsa-asszony.

„Orvosságod nem hatott rám,
 Amde versem készen.“
 S idenyujt egy nagy papirost
 Olvassam el, nézzem.

„Siralomvölgy látomása“
 Volt nagyhangu címe,
 Siralmas volt minden sora,
 Siralmas a ríme.

Eolvastam szörnyű kinnal,
 S diadallal szóltam:
 „Most látom csak, milyen hasznos
 Tudomány a kórfan.“

Szerem hatott gyönyörűen,
 Tanum rá a mennybolt,
 Ime, ime — kijött minden,
 Ami benned szenny volt.

Szól az ének, furcsa ének
 József póétáru,
 Bajba esett, olyanba, mit
 Illem el nem árul.

ENYÉM A DAL.

Enyém a dal dicsősége,
 Enyém minden dal hatalma.
 Varázsomat utólélni
 Senki fia ne akarja.

Emberére vágyott a dal,
 Ki kedvére énekeljen.
 Epedett új prófétáért
 S anyaméhben szállt meg engem.

Mindenkinek szívét lelkét
 Elbűvöli dalom bája,
 S elkábultan, ittasultan
 Dicséretet szór reája.

Kedvencemet, jótevőmet
 Fel az égig magasztalom;
 Gyülölömet, irigylőmet
 Pokolmélyre sujtja dalom.

Olyan vagyok, mint a kertnek
 Esőt váró virágágya,
 Ha megöntöz pazar felhő,
 Illatnyelven áldva áldja.

MI ÜZTE EL . . .

Mi üzte el — kérdétek — pajkos kedvem?
 Barátaim! Csak a mély torku sir,
 Mi engem buskomorrá tenni bír,
 Ha szilaj öröm közt kell emlegetnem.

Óh, hányan enyésznek ott elfeledten
 És nem szól többé róluk semmi hír,
 Utánuk egyetlen hű szív se sir,
 Porukra csak a szél sóhaja lebben.

Kiket kevély gög töltött el még tegnap
 Ott porladnak férges göröngy alatt,
 Hol irgalmat a büszke jólét nem kap.

„Légy készen“ szól a sirnak néma szája,
 „Örökké földön senki sem maradt.
 Felém vezet minden ut, minden pálya.

ELEGIA.

Két vén asszonyra.

*Elhervadt im, a bájnak szép virága,
A büszke tölgyek lombja porba hullt!
Kikben gyönyört lelt szívünk ifjúsága,
Fagyasztó dérbe vonta im a múlt.*

*A fej — dús erdő egykor — ni, mint gyérül,
Hogy letarolta már a vén idő, —
A galambszemek sötét üregébül
Bús őszi záporoső tör elő.
A száj — lehéből hajdan myrrha szállott —
Mint rombadőlt kemence füstölög,
A fogak gyöngye, ni, hogy szertemállott
Mint meddő réten aszott, sárga rög.*

*Oh, hol a gömbölyű nyak márványéke?
Oh, hol a csókra nyíló rózsaszajk
Az arc, mely lángolt izzó vágyban égve?
A kebel, mely vad szenvedélybe hajt?
Oh, hol a mámor égető parázsa,
Mely gyujtogatva agyba, szívbe ront?
Oh, hol a szépség kábító varázsa?
Csak ráncos bőrben hajlott, görbe csont!*

*Kegyetlen vénség! átok pallosodra,
Mely annyi kéjsóvárgást eltemet!
Átkos zsarnokságod, mely letiporja
A szerelemre vágyó lelkeket.*

Oh, jaj, hogy annyi ábránd, remény, álom,
 Eloszlott, mint a tarka buborék!
 Ki hitte volna akkor forró nyáron,
 Hogy egykor így befellegzik az ég?

Ah, emlékszem, midőn irigyen néztem
 Az arcukon sikamló vig legyet.
 És éltemet áldoztam volna készen,
 Hogy az áhított helyen én legyek.
 Ki hitte volna: sújt a vénség rájuk,
 S én futamodva szököm tőlük el?
 Ki hitte volna, egykor szép ruhájuk
 Aszott arcuknál jobban érdekel?

Oh, hová lett a hódítóknak bája?
 Hová a csengő mézes, drága hang?
 Körülök im a sátán táncát járja
 S a régi hamis mosoly pangva pang,
 Kik egykor annyi szívet zúztak széjjel.
 Ma nem volnának tán oly makacsok.
 De ki nem fél, ha rémet űz az éjjel?
 Ha halál ajkán csattan el a csók?

De vigasztalódj, csüggedt, árva lelkem,
 Oh, ne gyötörjön bú és fájdalom!
 Mióta vének ők — én szabad lettem.
 S nyugodtan alszom s szépen álmodom.

ISTEN LASD . . .

Isten, lásd a gonosz ujjong,
Míg a jámbor élte pokol,
Isten! rosszul gazdálkodol.

Teremts végre rendet itt lenn,
Nem méltó így nagy királyhoz
Isten! légy hát igazságos!

A VILÁG.

Rozoga hid a világ, omló, roskatag,
Alatta zúgó örvény, zajgó forgatag,
Beléje lógnak vásott, tépett kötelek,
Melyekkel lomhán életet merítenek.
A veder roncsolt, s ha kezed utána nyúl,
Szétloccsan, mint a buborék és szertehull.

HOVÁ MERENGETT?

Hová merengett vidám vén barátok,
Hogy hervadt ajka biborlángra gyúlt?
Barátaim! A szép, a csalfa múlt,
Mit visszabüvölt tündérképbe látok.

Lánykák, az agg im visszagondol rátok,
Dús fürtöm selymes kebletekre hullt;
És szívemben vad vész viharja dúlt;
Arany idők! . . . ah, elsodorta átok!

Óh, forró vágyak, mohó szenvedélyek,
 Óh, káprázatos, mámorittas éjek!
 Hová tűnt izzó, gyújtó lángotok?

A rözse-tűz ah, elhamvadt már régen,
 Homályos ködben, didergető jégen,
 Már ingó lábam sirba tántorog.

KÉSZÜLŐDÉS.

Jaj, megjelentek fagyos hóruhában
 Az aggkor becsstelen futárjai
 És a rút halál, im, hogy tárja ki
 Dermesztő karját, intve halaványan!

A gyilkos idő, hogy rohan utánam!
 Már-már lecsapnak vad hullámai
 És hasztalan segílyt kiáltani,
 Már földre gyűr dühöngő haragjában.

A halál, jaj, hogy hív, hogy integet,
 S az időt küldi napról-napra értem.
 Már pillanatnyi nyugtom sem lehet.

Oh Isten veled, lázas ifjú élttem,
 Oly messzire s örökre távozom,
 Már jéggel teli úti tarsolyom.

HA VAD TENGERRÉ . . .

Ha vad tengerre kél a gyarló ember,
 Bő élelmet gyűjt drága kincsekér',
 Szívében nyugtalanul pezsg a vér,
 Mig száguldó hajója partot nem lel.

Lelkemre bú vonúl nagy félelemmel,
 Tán holnap már hajóm is útra kél,
 Ahonnan többé vissza sohse tér,
 És nem szereltem még fel élelemmel.

A messzi útra hogy indulhatok,
 Ily tört hajón a zajgó tengeren,
 Hol egymást üzik óriás habok?

Hogy kerülöm el az út vészeit,
 Ha zord kétségbeesés van velem,
 És nem kísér se bizalom, se hit?

EPIGRAMMAK.

A jó és a rossz dal.

A legjobb dal az új, a fiatal.
 És rossz, mely dalnoka előtt kihál.

Egy kíváncsinak.

Óh ne csodáljad, hogy ha oly annyira bő tudomá-
 [nyom,

Mig körülötted a vak éjszaka árnya lebeg.
 Mennyit adál ki a cifra ruhára, a sok hiu élvré,
 Sokkal többé került nékem a mécsesolaj.

A női hűség.

*A női hűséget nem óvja más,
Csak csúnya arc, sok torzító vonás.*

A csoda.

*Hogy mily csodát láttam szerelem tengerébe?
A legnagyobb csoda: kimenekültem élve . . .*

A nő.

*A nő háló, mit szabadságunk láttán
Elénk terít a gonosz, irigy sátán.*

Csak három nap.

*Csak három nap az élet. Mint árny tűnt el a tegnap
Gyorsan múlik a ma, holnapot éj fõdi még.*

Megnyugvás.

*Nem vagyok én próféta, nem ismerem én a jö-
[vendõt,*

*Am kétségbe borult lelkem súgja nekem:
Kit birodalmából kítaszít a zsarnoki jóllét,
Ott fenn üdveivel nyílik előtte a menny.*

A „POKOL ÉS MENYORSZÁG“
MAKAMAJABÓL.

Midőn hatvanadik évemhez értem — és jöttek a halál hírnökei elébem, — egy ifjú barátom halt meg hirtelen — és engem megszállt kínzó félelem. — Mi lenne velem, — gondoltam magamban, — ha most a halál elragadna — és Isten elé állnék, — csupa folt, csupa árnyék; — hisz mennyi bűnre hevültem, — mennyi sárba merültem, — vétkeztem egész életemen át, — mi lesz, ha Isten meg nem bocsát? — Szívem égett bánatába — patakként hullott könnyem árja, — rettegés fogta el a lelkem, — óh, hogy fertőkben hevertem, — bűnös volt életem és ledér, — posványba vitt a szenvedély. — És szóltam búsan sóhajtván fel: — Óh titokfejtő Dániel, — ha mostan láthatnálak, — midőn ijesztnek rémes árnyak — és megmondanád nekem, — mi lesz túlvilági végzetem! — S ekkor hirtelen — köröskörül vak sötétség támadt, — és szememre csodás látomás áradt, — őrvirág vihar tört elő, — egyre terjed, egyre nő, — rezeg, reng a levegő, — hegyek hullanak szerteszét, — szikla zúzza a bérc tövét, — egy villámban pedig — leereszkedik — egy fehér agg, mint égi angyal — és szól lágy édes hanggal: — Ébredj óh — te szunnyadó, — nincs itt lélek menedéke, — jere, vezetlek majd én téged, — ahol leled békeséged. — S én szóltam halkán, reszketően: — „ki vagy? óh égi jótevőm!“ — És felelt a fehér rejté-

lyes agg: — „Dániel vagyok, meghallgattalak — és eljöttem, hogy felfedjem neked — a magasságokat és mélységeket.“ — „Óh vezess hát, könyörögtem; — mutasd, mi van alattam, fölöttem, — mutasd meg a poklot és a mennyországot — és a helyet, amely reám vár ott.“ — Menjünk tehát — előbb az alvilágon át! — És köpenyegét felém nyújtva — elindultunk a titokzatos útra. — — —

Dörgés, villámlás közepett — repültünk sötét tájak felett, — míg végre egy zúgó patakhoz értünk, — mennydörgést hallani véltünk, — úgy zúgtak a habjai dörögve, — mintha el akarnának nyelni örökre. — A folyamon rozoga híd vezet át — és fölötte láttuk az Ur pallosát, — ezen a hidon viszik, robogva — a bűnös lelkeket a pokolba. — A tulsó parton egy kaput láttam, — mely lobogott izzó lángban — és amint ki-kinyillott az új jövevények előtt, — jajkiáltást hallattak bent a szenvedők. — És egy hang zendült fel a mélyből: — „Óvtunk ember, óva intve, — ember vigyázz tetteidre! — Bűn és vétek emberére — itt vár gyötrő fája bére.“ — — —

Midőn tovább mentünk, nagy gödröt láttam, — borzongott tőle a hátam. — Rémes jajkiáltások törtek fel belüle, — vadállatok ordításával vegyülve. — Emberhörgés, — sakálüvöltés és kígyócsörgés. — És szólt vezetőm: — „Ez a pokol gyász helye — kártyásokkal van tele“. — — —

Midőn onnan tovább vitt az út — megláttam egy ismerős férfiút, — hatalmas volt életében, —

gazdagság volt fukar kezében, — most rátört a kín és gyötrelem, — reánézni is förtelem. — Arca eltorzult rémesen, — nem ismerne rá senkisé. — Én azonban — nyomban — felismertem őt, — megállottam a lobogó tűz előtt, — és ő midőn rám tekintett, — ijesztő szemeivel intett, — szivéből sóhaj tört elő, — mitől megrendül vér és velő. — Majd így szól hozzám búsan, siralmasan: — „Hol a pokol ezer fájdalma van, — mit keressz itt ember fia? — Hát a jónak is ide kell jutnia? — Vagy szivedből kihalt talán a hit — és vágyad téged is rossz útra vitt?” — És vezetőm Dániel felelt neki: — „Imánuel a bünt megveti, — őt kerülí a vétek, — ő nem kerül közéték”. — És én szoltam a férjuhoz, — kit a pokol lángja kínoz: — „Oh szenvedés fia, mondd, — mi az, mi téged idevont, — a pokol lángjai közé, — hol örök az éj?” — És felelt a férju fuldokolva: — „Jaj nekem szerencsétlennék, jaj nekem, — késő a bánat — tengernyi a gyötrelem; — óh mily balga. dőre voltam én, — büszke város közepén — építettem fényes palotát, — mely rövid időre árnyéket ád, — inkább építettem volna a mennyben, — most nem kellene kárhozatba' lennem. — Jaj nekem, jaj, én kába, — vagyont gyűjtöttem hiába, — szerettem gazdagságot, — hogy élvezzék mások. — Nagyra törekedtem — és elfeledtem — Istent, ki örködve él felettem. — Kertet, paradicsomot ültettem magamnak, — hiú vágyak posványba ragadtak. — Aranyat, ezüstöt pajzsna véltam, — nekik áldoztam, értük éltem — és elfeledtem az

ég Urát, — ki mindenkinek védelmet ad. — Hiába
 könyörgött, hiába kért — a sok szegény eledel-
 ért, — nem könyörült rajtuk lelkem, — pedig
 mennyit fecséreltem, — sok hiábavalóságra, — a
 fényüzés, a pompa drága. — Azt hittem, — fél-
 isten — vagyok jólétemben — és hova kellett le-
 sülyednem! — Ó kínos borzalmak sötét világa! —
 Idehossa az embert balgasága. — Kincsemet má-
 sok élvezik, — én pedig — örök kinpadon heve-
 rek — és zúgolódni sem merek. — Hiába fáradtam
 egy életen át, — szemem belőle mit se lát. — Óh
 mily gonosz szellem — üzött engem, — hogy kin-
 cseket halmozzak össze, — midőn örökösre, —
 fájdalom! — úgy sem hagyhattam vagyonom. —
 Gyermekkel Isten meg nem áldott. — És az egész
 gazdagságot — az rabolja el, — kit nők szerel-
 mesen ölel. — Óh, hogy özvegyen nem segítettam,
 — árvák búját nem enyhítettem, — hidegen ha-
 gyott a fájdalom, — most részemre sincs szána-
 lom. — Halálom után nemsokára, — két szellem
 vett tüzes szárnyra — és hirtelen — elrepültek ve-
 lem — a végtelenségen át, — míg megláttam a
 palotát, — melyben oly boldogan éltem; — már
 azt véltem, — hogy nagy vétkem — megbocsá-
 totta az Ég, — de hirtelen felriadék; — egy hang
 szólt: — jaj neked gonosz söpredék! — Lelkedet
 sok gyötrelmem várja még! — Nézz csak be háló-
 szobád ablakán, — valakit ismerni fogsz ott ta-
 lán! — És amint bepillantottam, — jaj, mit kel-
 lett látnom ottan. — Nőnek forró derekát —
 bújja férfi ölelte át, — ajak ajkon, kebel keblen —

ittasultak szerelemben. — És szemeimből palá-
zott a könny, — mint záporözön. — Borzalmas kí-
nok égették lelkem — és a rémes hang szólí-
tettem: — „Nőt és kincseket szereztél másnak,
— s most neked vermet ásnak, — ime ez a te
jutalmad. — Boldog, ki csak a jóra hallgat.“ —
Aztán lehurcoltak ide, — a pokol feneketlen mé-
lyibe, — hol szenvednem kell nappal, éjjel, — és
örjögő kín szaggat széjjel. — Jaj nekem, óh jaj
nekem, — derűs volt az életem, — most ijesztő
pokoli köd — és örök sötétség homálya főd. — Te
pedig halandó, mondd el a világnak, — amit sze-
meid láttak, — hadd okuljon az ember és ke-
rülje el a bünt, — melynek büntetése im, elédbe
tünt. — — — — —

Midőn tovább szálltunk, — új mélységeket
láttunk. — Lobogó láng tört ki belőle, — majd
leégett ruhánk tőle. — Örült démonok röpködtek
benne, — mintha röpülő hiénasereg lenne. — Tű-
zes korbács mindegyik kezében, — fenyíteni, súj-
tani készen, — Nincsen könyörület, — nincsen
irgalom, — a büntető örök kínpadon. — Sirnak
és zokognak zokognak és jajgatnak, — de reájuk
se hallgatnak. — Sóhajtanak és nyöszörögnek, —
sikoltanak és hörögnek, — sajog a kín, a fájda-
lom éget — és a szenvedések nem érnek véget. —
Midőn ezeket láttam, reszkefett egész testem —
és arcomra estem — halaványan, holtan. — És
vezetőmhöz könyörögve szóltam: — „Óh iram,
angyalom, — lelkemet tépi a fájdalom. — Szívem

ketté reped; — látván a gyötrelmeket. — Nem nézhetem tovább a kinokat, — tudtomra csak bűnüket add, — hogy az ember okulhasson rajta, — ha szenvedélye bűnbe hajtja. — — — — —

Midőn Dániel elmondta a vétkeket, — miket a bűnösök serege elkövetett, — szememből könnyek hullottak alá, — lelkemet bánat zaklatá. — Ki tudja, tán — halálom után — én is bűnhődve égek itt, — hiszen ismerem életem vétkeit. — De midőn Dániel észrevette, — hogy lelkemet bánat lepte, — halkán, lágyan szólt hozzám: — „Ne gyötörjön bű és bánat — eléd az Ég csak üdvöt tárhat. — Téged a rossz sors nem ér utól, — habár szíved vágyaitól — elkábitva, bűnbe futva, — te is tértél vétkes útra. — van bűnöd neked is, de lásd — mivel, hogy a szentírást — oly buzgósággal fejtegetted, — feljegyezték az égbe tetteid. — A mennyországban szemeltek helyet néked, — nagy lesz ott a dicsőséged. — — Mindenki jön, hódol neked, — nagy lesz a te tiszteleted. — Meglátod, hogyan szeretnek, — nem is hiszel majd a szemednek, — végtelen gyönyör vár rád, — induljunk gyorsan, fel tehát!” — — — — —

Midőn felértünk a mennybe — a tiszta sugárzó végtelenbe, — izzó fény ragyogott fejük felett. — Láttunk új földet és új eget. — Csupa tündöklés, csupa illat, — csupa káprázat, csupa csillag, — ott élnek a tiszta lelkek, — kik Isten útján gyönyört leltek, — ott tündökölnék, ott ragyognak, — mint fénylő napok, fénylő holdak. —

Ott sok nyomorúlt szegény, — kiknek átok volt az életén. — Ott az örök örömteli élet, — boldog, kit odaküld az ítélet. — — — — —

Midőn az éden — közepében — a tündöklő árban, — bolyongva jártam, — messziről láttam, — ragyogó alakokat lebegve, — dicsfényük behatolt a szemembe, — arcuk sugárzóbb, mint a nap, — testük könnyebb, mint a hab. — Angyalok nagy társasága, — könnyű lebegéssel szállva, — kísérté őket a glóriába. — És én az alakokat megcsodálva, — vezetőmhöz fordultam, kérdeve: — „kik azok, akiknek fénye, — úgy vakítja szememet, — hogy rájuk nézmem sem lehet?” — És jelelt hangja Dánielnek: — Kik ily jutalmat érdemelnek, — a máshitűek nagyjai. — — — — —

Bolyongva sokáig, szerteszét, — bejártam a mennyország minden utcáját, terét, — kik körökörül álltak; — utánunk néztek és megcsodáltak, — és hang zendült a végtelenben el: — ma kacagunk, jön Imánuel! — — — — —

És meghallotta Dávid király, — hogy kint ki áll — és nem volt többé percig nyugta, — élémbe sietett lótvafutva, — kezével lantot pengetett, — mely elbűvölé lelkemet, — dicsfényétől a föld — ragyogott és tündökölt, — nagy költőszereg követte őt, — hódolva dala előtt, — és nyájasan szólott Dávid, — „Isten hozott, ki lelkem áhit! — Hát te vagy, akit úgy várok, — ki gyöngyeimet a nép elé tárod!” — És nyakamba

világnak, — hogy a gonoszra kinok várnak, — boldogság a jóra, — ha üt a végső óra. — Én Dániel nyughelyemre térek vissza, — legyen lelked örökre tiszta. — Évek, vagy tán, napok múlva — találkozunk majdan újra.

Midőn beszédét befejezte, hirtelen — észrevettem, hogy már nincs velem. — Körülnéztem megijedve, — sűrű felhő szállt fejemre, — elszédülve leroskadtam, — megnyílt az ég alattam, — de ekkor felébredtem — és nem értettem, — való volt-e, avagy álom, — de feljegyeztem minden áron, — ahogy történt, ahogy láttam, — pokolban és mennyországban. — És az Isten, aki nekem — sziklaváram, menedékem, — aki őrzött mostanáig — és véd, ha éltem télre válik, — tegye édessé szavamát, — mint illat, mely a szívbe hat, — permetezzen, mint a harmat, — öntsön lelkekbe bizodalmat, — ne legyen szóm kiáltás a sivatagba, — emberek közül kitagadva. — Óh Istenem! — könnyes szemem — felemelem — hozzád, ura a nagy égnek. — Add, hogy míg a földön élek, — legyen tiszta bennem a lélek, — szentelt ösvényeiden járjak, — ne sodorjanak el vészes árok. — támogass, óh Uram engem, — hogy dicsérteled még soká zengjem, — és ha üt a végső óra, — örök-léfű nyugovóra, — legyen helyem fent az égben, — trónusodnak fénykörében, — hová jámboraid nyugodni térnek — és az angyalok közt örökké élnek.

KALONYMOS BEN KALONYMOS.

Született Arlesben a XIII-ik század végén, oktatta Róbert nápolyi királyt a héber nyelvre, meghalt Rómában 1337-ben. Szatirikus művét (Eben Bochan. „Próbakő”) a franciaországi zsidóüldözések hatása alatt bús elégiákkal fejezte be.

BAR ASSZONY VOLNÉK.

*Am verje mellét dölyfös, balga göggel,
Ki bajsztát pödri s nadrágszárba nőtt fel!
S bár siránkozni inkább volna ok,
Kiáltsa büszkén: „férfiu vagyok!”
Én — átkot mondok a zord pillanatra,
Mely nékem a rút férfi címet adta!
Oh, átkozott, ki futva vitte hírül:
„Fiad született — pap lesz kétségkívül!
Nagy lángész, kit majd dicsér félvilág,
Ki minden eszme bércfokára hág,
Ki a tudásnak forrását kiássa
S tán ő lesz majd a kornak messiása.”
S atyám oly boldog volt s oly hiu:
„Ah! hál’ az égnek! . . . mégis csak fiu!”*

*Oh átkozott a szörnyű férfi élet!
Hisz minden perce rémes végítélet.*

A sors kegyetlenül reárakott
 Ezer kint, gondot, bűt és bánatot.
 Porlepte padok közt, szűk iskolába
 Virul el szorongatott ifjúsága,
 És örökké, kifogyhatatlanul
 Keservesen tanul, tanul, tanul.
 A kémia és liturgia mellett
 Az asztrológiát, a történelmet,
 A logikát s a titkos kabbalát,
 Mely minden mélység fenekére lát.
 S midőn az ifjú férfiúvá érik,
 Minden lépésnél törvények kísérik
 Ezt nem szabad, hiába! nem szabad!
 Béklyóba verve értelmed, szavad.
 Légy udvarias oh, ezt tiltja illem!
 Vigyázz, ha nyakkendőd tán félrebillen.
 S ha unod már az életet egyedül
 Szegény fejedre család gondja dül,
 S míg boldogítod a szép, drága nőt,
 A sir felé haladsz idő előtt!

Megverte biz azt Isten jobbja,
 Kit férfinak teremtet földre dobva,
 Hogy felfortyanjon minden ellene,
 Bizony születnie sem kellene!

Ha engem, ah, egy szerencsésebb óra,
 E rút világra nőnek küldött volna,
 Ma mint erényes, tiszta, szende lányt
 Dicsérne szűz és asszony egyaránt.

Horgolnék, kötnék kedves barátnőikkel,
 És olyan gyorsan múlna szép időnk el.
 Csevegnénk kandalónknál boldogan.
 A városban kinek mily híre van,
 Mi a legfrissebb botrány, pletyka,
 Mit mívelt ismét Sári, Etká,
 És közben vásznon, selymen, bársonyon,
 Mit himzésünk dús ezüst diszbe von,
 Nyílnának rétvirágok, vad bogáncsok,
 Mikben a természet sem lelne gáncsot.
 Sok arany lencse, pánt és fényfonál,
 Vig angyalfej, mit minden megcsodál,
 A rojtkötés, kereszt- és pikkelyöltés:
 Mind igen jó és hasznos időtöltés.
 Olykor pedig, mert ez is fontos ám —
 Konyhába is néznék egy percre tán,
 És megizlelnék minden finom étket,
 Ha mindjárt forró is, és nyelvet éget.
 Nagy ünnepen felvenném díszruhám
 S mutatkoznám, mint bájos, karcsu lány
 És hódolattal körülöveznének
 A legszebb, gazdag, daliás legények
 És ah — ha szavammal nem vétkezem —
 Az egyik meg is kérné kis kezem,
 S én „nem”-et mondanék egyszer, kétszer.
 Miközben jönne gyémánt, rubint, ékszer.
 Csak akkor mennék mennyezet alá —
 És minden gondom férjem hordaná.
 Ő dolgozik és én mint szép menyecske —
 Epedve várnám minden délben, este

És hű maradnék hozzá holtig —
 Habár — ki tudja, mikor botlik?

Oh, nagyhatalmú Isten, fent az égbe
 Ki annyi csodát vittél egykor végbe;
 Zöld erdőlombbá vált a máglyaláng,
 És benne sétált jámbor ösatyánk,
 Sóoszloppá lett a kíváncsi asszony,
 Hogy társainak okulást fakasszon,
 A tenger vize vérré változott,
 Vad, mérges kigyóvá — a csoda-bot,
 Emésztő fekély lett a szálló pernye,
 A porból — apró mászók százezerje,
 Oh, Isten tégy velem is ily csodát —
 És nővé változtass, ó engem át!
 Hadd hulljon vállamról a férfi terhe,
 Hadd ébredjek már én is kényelemrel
 Megúntam rég e fáradt életet —
 Ah, asszony lenni . . . ah, mily szép lehet!!

De, óh hiába minden könyörgésem,
 Ha fohászommal mostanáig késtem.
 A szörnyű baj már testemen ragadt,
 Ha le is roskadok a bú alatt.
 Hiába zúgolódom kérve, sirva,
 Az én sebemnek nincsen balzsamírja!
 El kell viselnem szép türelmesen,
 És nem lehet bizony remélni sem.
 Csak egyetlenegy gondolat vigasztal,
 Az Ur akarta, kegyes szent malasztal,

Kinek, ha felemel, vagy porba ránt,
 Mi mélyen hálát adunk egyaránt.
 S én is, — bár szívemet a bánat lepte,
 Csak elmormolom halkan, reggelente:
 „Oh dicsértessék, Isten, szent neved,
 Hogy nem alkottál növét engemet!”

A POÉTA.

Csak lassan! halkan! óvakodva! csendbe!
 Nem látod ottan, ki jön elmerengve?
 Hajolj meg mélyen, emelj kalapot!
 Muzsák kegyence, poéta az ott!
 Cikázó szellem, gyújtó fényes elme,
 A rímek országának fejedelme!

Mélázva jár az utcán, álmodón,
 Fejét töri egy átkos, lomha szón, —
 Mely bűvös gondolatba, szende sorba,
 Szép illőn összezsengne, összeforrna,
 S midőn egy súlyos szóra szót talál,
 „Képzete égbe, fellegekbe száll,
 Hol angyalok repülnek körülötte
 És csillagok kísérik mindörökre.”
 S ha összejönnek már a verssorok,
 „Agyában zajgó mindenség forog,
 Csappongyva lebben szürke messzeségbe
 És tündérvárat épít fönn a légbe.”

És oh, — ha elkészült a költemény,
 „Király ő a föld sáros kerekén,
 Az egész világ magasztalja zengve
 És hire eljut örök végtelenbe.“
 Kenyérre nem telik, — mit bánja ő?
 Hisz dicsősége napról-napra nő;
 Szomj, éhség, gondok nem rettentik vissza,
 Hisz muzsák mámorító csókját issza!
 Nincs hajléka? — a menny az ő hona!
 Fején tündöklő gyémánt korona.
 Utódja ő az ihlett prófétáknak,
 Kik szent ígékért fel magasba szállnak.

Ni, lásd, mily büszkeséggel lejtve lépked!
 Vajj! mit forralhat most? mily csodaszépet?
 Mily csengő sor készül? mily lenge láb?
 Vajjon kacagtató lesz legalább?
 Ni, arca derül, szeme tűzbe, lángba!
 Talán a jövő boldog képét látja?
 Bús homlokáról eloszlik a kín,
 Megjött a várva-várt, — a drága rím!
 Ez lesz csak ám a vers, a dal, az ének,
 Ilyet még nem hallottak ifjak, vének!
 Minden sora oly bájos, oly csodás, —
 Ez nem faragvány, ez nem kontárkodás!

De vajjon, mit szorongat kebelére?
 Ide csillámlik fénylő hófehérje.
 Ah! . . . könyv! . . . egy halhatatlan verskötet,
 Ezért virrasztott hosszú éjjeket,

A szótagokat ujjal számlálgatva,
 Az ütemeket buzgón vetve latba,
 Formálva hosszú, rövid lábakat,
 Keresve rímeket, míg ráakadt
 S öt hordó olajat is elfogyasztott,
 Hogy megtalálja majd a hirmalasztot,

Ölébe hulljon a dús mirtus-ág
 És bámulja a kábult félvilág!

Megállit mindenkit az utcán, téren:
 „Ah látta már új verseimet, kérem?
 Ez itt a legszebb, csak hallgassa ezt!”
 És tüstént megragad s szavalni kezd.
 S ha arcodon sugárzó tetszést észlel,
 Rád mondja boldog meglelégedéssel:
 „Oh csak a fenkölt lélek érti meg,
 Mi a valódi kincs, a műremek!”
 De jaj, ha ásitoznál! Isten mentsen!
 Mint bösz oroszán felpattanna menten:
 „Az ostobának gyöngyöt dobni kár!
 Mit ért a költészethez vén számár?”

Csak lassan! halkan! óvakodva! csendbe!
 Nem látod ottan, ki jön elmerengve?
 Hajolj meg mélyen, emelj kalapot!
 Muzsák kegyence, költő az amott!

PRÓFIÁT DURÁN.

Élt a XIV. század végén és a XV. század elején. Renegát barátjához, aki őt is meg akarta téríteni, intézte „Al tehi ka-abotekha“ (Ne légy olyan, mint atyáid voltak) kezdetű szatiráját, mely később a latinosan korrumpált Alteca Boteca cím alatt mint keresztény vitairat szerte repelt.

VÁLASZ EGY RENEGATNAK.

Elolvastam derék leveledet,
Amely sok nagy titkot leleplezett,
Egyéb közt a megváltás titkait,
Oktatva: mi az igaz, tiszta hit.
Írásod színezüst, salaktalan,
S benne sárarany az égi tan.
De szavad rejtelmes s fölötte mély,
Belemerülni kockázat, veszély.
Olykor meg fent jársz ég magaslatán,
Leveled „titkos könyv“-nek mondanám.
Agyamban túlfeszül minden ideg,
Ha nézem kutatón rejtélyidet,
Erölködéstől összeroskadok,
És mégis homályban oly sok titok.
A tiszta fényből, melvet társz elém,
Csak oly keveset foghatok fel én.

S csak annyit tolmácsolt az értelem,
 — És ezt oly könnyen meg is érthetem —
 Hogy beláttad te is végre már,
 — S a belátásnak nagy jutalma vár —
 Hogy mit örökbe hagytak őseink,
 Hazugság, esztelenség szötte mind.
 Elméjük kutatni a mélybe járt,
 De túllépték az örök bölcs határt.
 Akartak égbe emelkedni fel,
 De útvesztőkön tévelyegtek el.
 A tudományuk dőre balgaság,
 Mely ujjongva a hit nyakára hág.
 A lelkök gonosz bűnnel volt tele,
 És most esnek utódaik bele.
 De kezéd ám a leplet tépte szét
 És felfedte az ősök szégyenét.
 Jaj nekik, bűnösöknek, jaj nekik!
 Kik a bálványképet melengetik!

Lankasztó, hosszú fáradság után
 Bő írásodból ezt tudom csupán.
 Titok borítja leveled szavát,
 Ugy vélem: a Szentlélek lengi át.
 Tán ő jelent meg néked éjjelen?
 Mert ily magasba nem jár értelem,
 Vagy súgta a Megváltó szelleme?
 Oh, dicsértessék kegyes szent nevel!
 Ki szíved bölcsességgel tölti el,
 S felébredt lelkedbe erőt lehel.
 Nem engedi, hogy csábítson az ész,
 Mely szövevényes örvényekbe vész.

S még új hitedtől eltérítene,
 Bár bizol benne, reménnyel tele.
 Az ész csábító kigyó, jól tudod,
 És lelked tőle inkább elfutott,
 Hogy ne kockáztasd üdvösségedet,
 Mely dicsőbb, szebb világon át vezet.

Mert balga az, ki mondani meri,
 „A hit az észben hű párját leli,
 Két fénylő csillag együtt tündököl,
 És melyben pályát futnak, egy a kör.
 Mert amit értelemmel képzelünk,
 Valónak mutatja a hit nekünk“.

Oh dőre, fénykerülő emberek,
 Mily vaksötét homályban tengenek!
 Örvénybe von az ész, égbe a hit,
 Mely lehetetlent hinni megtanít.
 S fellázadhat a dühödt értelem,
 Ha hinni parancsol a hit nekem!
 De te azt jobban érted, úgy tudom,
 Hisz már haladsz is a helyes úton!

Meggyőztél róla, amint láthatod,
 Hogy tiszta, önzetlen a szándokod.
 Tudom, magas szózatra hallgatál
 S most lelked üdvöt, megnyugvást talál.
 De engem más csillagnak fénye von,
 Én megmaradok régi utamon.

SALAMON BONFED.

Élt a XV. század első felében, Spanyolország különböző városaiban. Kiadatlan divánját, amelyből az alábbi versek valók, az oxfordi Bodleyana-könyvtárban őrzik.

ÉN VÉNÜLÖK MÁR . . .

Én vénülök már s te oly fiatal vagy,
Nem illünk össze, mondod, édesem.
Oh, ismered a bort, mely öregedve
Gyarapodik tűzben tiszszerezen?

Lásd, lelkem lángol, feszül minden izmom,*
És forró karom ölelésre vár.
Oh jer csak hozzám, nyujtsd ajkamhoz ajkad,
Elég lesz szépségedből egy sugár.

Vagy Isten áldása tesz elbizottá?
S szépséged benned csak gögöt növel?
Könyörgök Istenhez, könyörgök hozzá:
„Csúfítson el hát, oh csúfítson el.

Nekem majd napként fogsz ragyogni így is,
Tünt szépségedből elég egy sugár.
Oh jer hát, ajkam ajkadra vágyik
És forró karom ölelésre vár.

FELKELŐ NAPKÉNT JÖTTÉL . . .

Felkelő napként jöttél éjjelembé,
Mint nap, mely lángpalástban közeleg
És míg másokra felhőt vont az álom,
Én káprázó szemekkel néztelek.

Oh, hogy merészen, magasságba törtem,
Mit vágyik repkény pálma tetejére?
Magasba törtem s lezuhantam mélyen,
És ömlik, ömlik beteg szívem vére.

Ily későn, későn miért is láttalak meg?
Hervadva miért is kívántalak téged!
Öreg szívem felmelegedni vágyott
Szerelem tüzénél s oh — megégett . . .

LELKEM BEZÁRVA. . . .

Lelkem bezárva testem börtönébe,
Ki sülyesztette így le? kérdi félve.
És vágyva vágyik forrásához vissza,
Hogy tisztán szálljon föl Isten elébe.
Oh tiszta útra vezérli a testet,
De sárba rántja bűnös szenvedélye!
Isten! Irgalmazz neki irgalmadban
És vétkeiért haragod ne érje,
Mért zártad gyarló, sötét sárhüvelybe?
Mért dobtad szennyes örvény fenekére?
Oh váltsd meg rabságából szegény lelkem
És terjeszd szárnyad dicsfényét föléje!

SALAMON ALKABIC.

Élt a XVI. század közepe táján Szalonikiben, majd Szatfetben, ahol Lurja kabbalista-köréhez tartozott. A „Lecho=Dodi” kezdetű szombati köszöntőjét ma is mindenütt éneklék a péntek esti istentiszteletnél.

LECHO DODI.

Alkabic.

Jer, fogadjuk, hü barát,
Szombatot, a szép arát!

„Őrizd hiven, gondold rája!”
Hangzott Isten egy szavára.
Egy az Isten, dics-sugára,
A világot hatja át.

Jer, fogadjuk, hü barát,
Szombatot, a szép arát!

Fel vidáman szombat elé!
Mert az Isten megszentelé,
Aldásforrást adott belé,
Ki kezdetből végbe lát.

Jer, fogadjuk, hü barát,
Szombatot, a szép arát!

Királyváros, dicső szentély,
 Fel a romból! Emelkedjél!
 Búd a síró völgybe nem fér,
 Most hű Urad újra áld.

Jer, fogadjuk, hű barát,
 Szombatot, a szép arát!

Fel a porból! Félre bánat!
 Vedd fel, népem, diszruhád;
 Jisáj fia jön utánad
 S minden rosszat jóra vált.

Jer, fogadjuk, hű barát,
 Szombatot, a szép arát!

Ébredj! Ébredj! Lobban lángod!
 Ragyogd be a nagy világot!
 Fel, dalolj, mert újra látod
 Isten fényes sugarát.

Jer, fogadjuk, hű barát,
 Szombatot, a szép arát!

Szégyened már többé nem lesz!
 Mit busongasz? Mit kesergesz?
 Szentélyednek az Ur kedvez
 S felépíti romfalát.

Jer, fogadjuk, hű barát,
 Szombatot, a szép arát!

Kik rád törnek s kirabolnak,
 Megbűnhődnek, meglakolnak.
 Mint völegény menyasszonynak,
 Örvend Isten, nézve rád.

Jer, fogadjuk, hű barát,
 Szombatot, a szép 'arát!

Terjeszkedel jobbra, balra
 Isten nevét magasztalva,
 Megvált majdan Parci sarja,
 Vigadozzunk, rajta hát!

Jer, fogadjuk, hű barát,
 Szombatot, a szép 'arát!

Üdvözlégy, oh urad éke!
 Kisérjen vig öröm, béke!
 Ujjongva vár Isten népe,
 Jőjj, ara! Jőjj, várva-várt!

Jer, fogadjuk, hű barát,
 Szombatot, a szép arát!

NODZSARA.

Izraél ben Mózes Nadzsara Damaszkusból a XVI. század vége felé élt Palesztinában, ahova családja a spanyol inkvizíció elől menekült. Költeményeinek nagy része a „Zemiróth Jisrael“ és „Pizmónim“ című két könyvében látott napvilágot. Keleten még most is élnek a versei a nép ajkán, amely azokat ismert török, arabs és perzsa dallamokra énekli. Nadzsara azzal a célzattal írta istenes verseit az idegen melódiákra, hogy a világi nótákat azokkal kiszorítsa. Legbujább szerelmi versei is kabbalisztikus értelműek és Isten és a zsidóság viszonyára vonatkoznak. Meghalt a XVII. század elején.

ELILLANT ÉJJEL . . .

Elillant éjjel szememről az álom,
És mint a hajó csendes, lágy hullámon,
Eveztem hű szerelmed tengerén
És ezt kívántam vágyakozva én:

Bár volnék csecsemő és te a dajkám,
Fejemet csendesen melledre hajtnám;
Bár volnánk páros rózsa te meg én,
Egy illatos kert árnyékos helyén;
Bár volnék tör, mit kezded lopva vet,
S leszűrnám minden ellenségedet;

Bár volnék sátor és te bennem lagnál,
 S óvnálak jobban sziklás várfalaknál;
 Bár volnék zengő nyelv daloló szádba,
 S zengném szerelmed, midőn dalra vágyna;
 Bár volnék szolga és te örök gazdám,
 És szolgaságom kincsekért nem adnám.

CSAK ROZZANT KUNYHÓ.

Csak rozzant kunyhó, lenge sátor
 E gyarló, tarka földteke,
 Ma zöld dús erdők cédrusától
 És holnap tán szél dönti le.
 Ma száz virággal rád mosolygnak
 A himes tájak, róna, domb,
 De lelked kétség dúlja holnap:
 Oh, hol a sátor, hol a lomb.

Oh, törpe földszülöttel balgán
 Itt építsz fényes palotát
 S küszöbét gúnymosollyal ajkán,
 Tán ellenséged lépi át.
 Ma kába pompát áhitozva,
 A hiu fényért mart a gond,
 De holnap kebled bú kinozza
 Oh, hol a sátor, hol a lomb?

A vágy s a szívnek szenvedélye
 Eléd dús édent festenek;

De őrzi sujtó kardnak éle,
 Mit nem látnak csak nyílt szemek.
 És pusztít vágyad, szenvedélyed,
 Mint vész, mely a világra ront,
 És megremegve félve kérded:
 Oh, hol a sátor, hol a lomo?

Az idő röppen, gyors az élet
 És széjjelhull a kártyavár,
 Reményed oszlik, szerteszéled,
 Rád zordon éjnek árnya vár.
 Körüled örvény forrva, zúgva
 S a halál rémes hangja zsong;
 És dermedt ajkad sirva sugja:
 Oh, hol a sátor, hol a lomb?

CSAK VÁROK, VÁROK.

Csak várok, várok sóvárogva,
 De szenvedésem nem ér véget;
 Hát hő imám és sok fohászm,
 Uram, már nem indít meg téged?

Mély fájdalomba elmerülve,
 Hazámtól távol élek itten,
 Bús lelkemet hő vágy emészti,
 És te csak hallgatsz, oh nagy Isten!

Talán örökké tart sötét bűm
 És sosem pirkad hajnal nékem?

Hát nem épül már fel oltárod,
Amit ledöntött ellenségem?

Mikor jön már el hős vezérünk,
Hű, drága néped megváltója?
Hogy visszaadja ékességét
S leoldja súlyos jármát róla?

Mikor jön már a várva-várt hír,
Hogy újra felépült a szent rom?
És fent Cion hegyén áll büszkén,
Tömjénes illatban a Templom?

Hogy izlenék az étel nékem,
Amíg ott pusztán áll szentélyed?
És hő imám és sok fohászom,
Uram, már nem indít meg téged?

SARRAL DOBÁL ELLENSÉGEM . . .

Sárral dobál ellenségem
Nyílt sebemre mérget ad,
Azt hiszi, hogy eltépte már
Reményeim fonalát.
Nehéz jármot tesz nyakamba,
Szivem szakad majd bele,
Nem látja, hogy kivirágzik
Büszke törzsöm vesszeje!

Nézd, teremtöm, fogy az erőm,
 Mig lelkemnek kinja nő,
 S elnyomóm, lásd, nem könyörül,
 Szíve kemény, mint a kő,
 Beköltözött szép házamba,
 Mely myrrhával volt tele;
 Nem látja, hogy kivirágzik
 Büszke törzsöm vesszeje!

Kegyetlen, rút erőszakkal
 Támad reám ellenem,
 Kifoszt, kínoz irgalmatlan
 S menekvésem nincs nekem.
 Lobogóját lobogtatja,
 S testemen lép át vele;
 Nem látja, hogy kivirágzik
 Büszke törzsöm vesszeje!

Záporként hull könnyem árja,
 S lelkemből bús dal fakad,
 Látva, midőn népem szíve
 Járma alatt megszakad.
 Népem szenved s ellenének
 Felhők között jár feje;
 Nem látja, hogy kivirágzik
 Büszke törzsöm vesszeje!

AZ ARVA GALAMB.

Bujdosik az Úr galambja
Bujdosik és nincs nyugalma.

Szép szárnyait tűz emésztí
Oltogatja sós könnyével,
Számüzetett gyermekeit
Keresgéli szerteszéjjel.

Bujdosik az Úr galambja,
Bujdosik és nincs nyugalma.

Varju sereg, mint a felhő,
Körülveszi, üzi, hajtja,
Sok kegyetlen gyűlölője
Kárörömmel örvend rajta.

Bujdosik az Úr galambja,
Bujdosik és nincs nyugalma.

Üldözi őt minden madár.
Tüske, tövis sérti, tépi.
Lefosztják szép tollát, bőrét,
Egy barátja sincsen néki.

Bujdosik az Úr galambja,
Bujdosik és nincs nyugalma.

Felemeli lankadt szárnyát,
Felpillant a bércecs hegyre,

Szive lángol szerelemtől,
Hazájába vágyik egyre.

Bujdosik az Úr galambja,
Bujdosik és nincs nyugalma.

Legyen erős, mint a gyémánt
Epedező nemes szive!
Sujtsd le minden ellenségét
S vigasztald meg, égi Híve!

Bujdosik az Úr galambja,
Bujdosik és nincs nyugalma.

MÁMORITÓ ÓBOR VOLTAM . . .

Mámorító óbor voltam,
Andalító tele hold,
Míg felszentelt csarnokomban
Lángod örök fénye volt.
Most hömpölygő hullám vagyok
Bujdosó, bús gerlice,
Lealázva, letaszítva
Rút ingovány mélyibe.

Térj vissza, ha szeretsz még,
Mint szereítettél réges rég!

Ragyogó nap voltam egykor,
Fehér, kecses liliom,

Míg kebleden virítottam
 A hazai ormokon.
 Most hányt-vetett hajó vagyok
 A háborgó tengeren,
 Országokból országokba
 Bolygó gyűlölt idegen.

Térj vissza, ha szeretsz még,
 Mint szerettél réges rég!

Illatos szép rózsza voltam,
 Tömjén, mely az égbe száll,
 Míg nyugalmas otthonomnak
 Elbűvölő fényt adál.
 Most üvöltő szélvész vagyok,
 Rémes égi háború,
 Fájdalom mar, bánat pusztít,
 Életem oly szomorú,

Térj vissza, ha szeretsz még,
 Mint szerettél réges rég!

Voltam színben dús szivárvány.
 Övezve a láthatárt,
 Míg te napként tündököltél
 Sötét felhős búmon át.
 Most ingatag kunyhó vagyok.
 Ledöntnek a viharok,
 Elátkozom napjaimat
 S vigasztalást nem kapok,

*Térj vissza, ha szeretsz még,
Mint szerettél réges régl*

*Hős oroszlán voltam egykor,
Kitől minden rettegett,
Emésztő láng, pusztító tűz,
Amíg birtam szivedet.
Mostan gyöngé asszony vagyok,
Felsikoltok hallva neszt,
Oh add vissza koronámat,
Mert hő vágyam elepeszt.*

*Térj vissza, ha szeretsz még,
Mint szerettél réges régl*

JISAJ, TE MINDEN VÁGYAM . . .

*Jisáj, te minden vágyam és reményem
Oh üdvöm, Láchmi, kérdve kérdezem:
Mikor jön már megváltó sarjadékod,
Hogy összeszedje drága nemzetem?*

*Mikor ragyog fel már nevének napja,
Hogy eloszlassa szívem éjjelét?
És vérengző, kegyetlen gyűlölőmet
Nehéz bárdjával zúzza szerteszét.*

*Halkan közelg . . . fején szmaragdos diszszel,
S lecsendesíti a viszályt, a pört . . .*

*De földre sujtja, megalázza mélyen
Majd azt, ki népe életére tört!*

*Ah, víg mosoly ül akkor ajkainkra,
És látja majdan minden ellenünk,
Hogy nem hiába vártunk mi kegyedre,
Hogy csodát, csodát míveltél velünk.*

*Ción felé visz vágyam és reményem,
Az ősi vérrel szentelt föld felé,
De éltem oszlik, mint a gyenge foszlány
És vágyát szívem el nem érheté.*

*Oh, oldd le rólam ellenségem jármát,
Mert le a földre nyomja vállamat,
Kovácsold szívemet sziklaerőssé
Mert roskad már a sok csapás alatt.*

HAJNAL.

*Az elnyomások hosszú éjjelén
Csak az adott vigaszt,
Hogy pirkad majd a hajnal
És eloszlatja azt.*

*Számlálhatatlan sok keserves év
Haladt immár tova,
Mint csalfa reményeknek
Enyésző láncsora,*

De én csak várom az ígéretet,
 Ha sötét bú apaszt,
 Hogy pirkad majd a hajnal
 És eloszlatja azt.

Év év után repül és tűnik el,
 De mégis várom én,
 Hogy visszatér majd hozzám
 A régi pompa, fény.
 És felüdülök még, ha távozik
 Az éj, mely megriaszt,
 Ha pirkad majd a hajnal
 És eloszlatja azt.

Sok ellenségem gunnyal ingerel,
 Hogy nincs többé remény,
 De lantomat pengetve
 Dalolva mondom én:
 Tudom, hogy Isten meghallgatja még
 A fájdalmas panaszt,
 Hogy pirkad majd a hajnal
 És eloszlatja azt.

Ha rut irigylőim boszantanak,
 Vigan mondom legott:
 Emelkedik majd holnap,
 Aki ma elnyomott,
 Mert dermesztő boru előzi meg
 Az éltető tavaszt
 És pirkad majd a hajnal
 És eloszlatja azt.

A hajnalért eped mindig szívem,
 Folyvást csak arra vár,
 Hogy gyötrő szenvedésem
 Az Ur gyógyítsa már.
 Tudom, hogy Isten meghallgatja még
 A fájdalmas panaszt,
 Hogy pirkad majd a hajnal
 És eloszlatja azt.

MILY SZÉPEN TÜNDÖKÖLSZ . . .

Mily szépen tündökölsz,
 Ragyogó világom!
 Mint fénylő napsugár
 Harmatos virágon.

Csillagok ragyognak
 Odafent az égen,
 De kél a nap s fényük
 Elillant már régen;
 Szemeid ragyognak
 Nappal úgy, mint éjjel
 S bűvölő sugarak
 Felhős bút üz széjjel.

Bus szivem felüdül,
 Arcodba ha nézek,
 Lelkem tűz-szemedtől
 Ittasult és részeg.

Aldom a teremtőt,
 Hogy szépséged fején
 Ott a ki nem alvó
 Örök tűz, égi fény.

Aldom a teremtőt,
 Hogy szépet alkotott:
 Hajnali pir között
 Kettős nap ragyog ott.
 És mindig világít,
 Nem száll le sohasem,
 Felhőkön is áthat
 Sugara fényesen.

Csak csillogj, tündökölj,
 Ragyogjon szép szemed!
 Jön már, jön már, kiért
 Lelked oly rég eped!
 Kedvesed, im, újra
 Boldogan él veled.
 Lásd, biborló fényben
 Ragyog már a Kelet.

Mily szépen tündökölsz,
 Ragyogó világom!
 Mint fényes napsugár
 Harmatos virágon.

KÉSZÜLŐDÉS.

Csak muló árnyék, tűnő csalfa álom
 E sivár létnek minden öröme.
 Hát mit vágyódunk, sóvárgunk utána,
 Ha gyönyörünket bánat födi be?
 Mert nincs ám itten biztonságos hajlék,
 Mert nem örök lakás e földteke!
 Csak eleséget gyűjtünk itt az útra,
 S várunk, várunk a nagy megérkezésre . . .
 Oh készülődjünk, készülődjünk,
 Mert nem tudhatja senki, mikor ér be.

Aszott pipacs e földi létnek élve,
 Szép szirmai oly gyorsan hullanak.
 A gyönyör mind ámitó, játszi álom,
 Az éjben termett, tűnő fényalak.
 Mily balga, dőre, akit büszke göggel
 Diszítnek drága biszus-fonalak,
 Hisz holnap talán sár lesz diszruhája,
 És porló göröngy minden ékessége!
 Oh készülődjünk, készülődjünk,
 Mert nem tudhatja senki, mikor ér be

Kik az időnek kéjét hajhásszátok,
 Kik kellemeit vágyva üzitek:
 Nem látjátok a kiterített hálót?
 A csalétektől nem fél szívetek?
 Az édes kelyhet, melyet ma a sors nyujt,
 Tán holnap már mérgével tölti meg?

Mily boldog, ki előre óvakodva
 A kezdetben is gondol már a végre!
 Oh készülődjünk, készülődjünk,
 Mert nem tudhatja senki, mikor ér be.

Miként a rétnék illatos virága,
 Az ember dus reményekkel tele,
 Az ég felé törekszik nagyravágyva
 Koronát kíván büszke kebele.
 De hirtelen leszáll egének napja
 És szárnyai is letörnek vele.
 A durva földhöz simul puha röggént
 Pedig röpülni vágyott fel az égre! . . .
 Oh készülődjünk, készülődjünk,
 Mert nem tudhatja senki, mikor ér be.

Csak készülődés ez a földi pálya,
 Nem itt a földön van a nyugalom!
 Csak eleséget gyűjt itt gyarló testünk,
 Mint bolygó vándor hosszú utakon.
 Élelmet gyűjt az Ünnepvégtelenre,
 Hogy édesen nyughasson majd azon.
 Csak akkor kapjuk majd a munka bérét,
 Bő jutalmat csak ott nyerünk majd érte . . .
 Oh készülődjünk, készülődjünk,
 Mert nem tudhatja senki, mikor ér be.

REMÉNYEIM TÖMLÖCÉBEN.

Reményeim tömlöcében
 Napjaimat busan élem,
 Erőm elhagy, senki vélem,
 Csak ő van pártomon,
 Mert ő a pásztorom.

Bolyongásom hű vezére
 Visszavezet hűvös érre,
 Irt ad szívem mély sebére
 S megáld mint egykoron,
 Mert ő a pásztorom.

Felvidítja borus lelkem,
 Miként hajdan, kedvel engem
 S legszebb dalom neki zengem,
 Mert én csak áldhatom,
 Mert ő a pásztorom.

Körülvesznek sötét árnyak,
 S rémitgetve körüljárnak
 Rémképei rut halálnak,
 De helyem állhatom,
 Mert ő a pásztorom.

Bizom benne, segít rajtam,
 Megszabadít, nem hagy bajban,
 Megment most is, miként hajdan,
 Csak ő van pártomon,
 Mert ő a pásztorom.

MEGVÁLTÁS.

Selymet, bársonyt, borbort,
 Végy magadra!
 Itt a megváltásnak
 Ünnepe napja!

Nehéz sorsod jobbra fordul,
 Hazád újra láthatod.
 Elfeledünk mindent, mindent,
 Keserves but, bánatot,
 Lágymbe veszek újra,
 Itt pihensz, mint hajdanán,
 Jöjj hát, siess karjaimba,
 Jövel, jövel, szép arám!

Rózsás arcod hajnalpirja
 Elbűvölte lelkemet,
 Ragyogjon rám fényes napod,
 Tündökölő két szemed!
 Zengjen vigdalt édes ajkad,
 Andalító éneket.
 Bus napjaid eltűntek már,
 Derűs lesz már életed.

Rendithetlen volt bizalmaid,
 Törhetetlen szerelmeid,
 Szenvedésid közepette
 Ott is híven neveltet;

Légy hát erős, mint a tigris,
Itt a várva várt napod!
Ősi fényed, koronádat
Tőlem újra megkapod.

Selymet, bársonyt, bibort,
Végy magadra!
Itt a megváltásnak
Ünnepnapja!

ABRAND.

Mily kedvesek megváltónk léptei,
Mily szépen lépked ott az ormokon!
Gondol tehát trigyére Istenünk,
Mit őseinkkel váltott egykoron!

Kibontja szárnyait s lebegve jó,
Gyors hirmondóit küldi szerteszét;
Légy üdvözölt, oh régen várva várt,
Vedd teljesült reményem énekét!

Hogy terjed, terjed messze el a hír,
Milliók sugják egy pillanat alatt,
Mint balzsamáram zsong a nép között,
S mint nap hint szerte izzó sugarat.

*

Mosolygva ül az Ur nagy trónusán,
„A rég ígért idő még nincsen itt“.

Oh, vedd kegyelmed lágy ölébe már
Kegyelt nagy őseinknek gyermekit!

Szent szolgálódnak adtad hü jelét,
Hogy megváltásunk nincsen messze már,
De évezrednél-hosszabb ám a perc
Annak, ki vágya, sóvárogva vár.

Oh meddig, meddig senyved porba még
Legszentebb kincsünk, Uram Istenem?
Még meddig tartnak szenvedéseink?
Oh adj már, adj ujjongó dalt nekem!

Óh Istenem, ha megváltod Cion! . . .
Abrándos bus lelkem jövőbe lát!
Szegény, porrá alázott nép fején
Szmaragd, szafir és gyémánt koronát.

LATOMÁS.

I.

Vértől piros, fenséges nap dereng
Bus lelkem nyílt szeme előtt;
Már látom ott, amint a büszke nép
Földére lép,
Követve a hü szeretőt . . .
Követve a hü Szeretőt . . .
Reszketnek a királyok
S Te menydörögsz reájok,

Fejedelmek

Megremegnek

*És minden népet félelem fog el,
S te visszatérsz ős szentélyedbe,
Hol néped hálálkodva énekel.*

Oh válts meg Istenünk,

A rabságban ne hagyj!

Mindenki ellenünk

S reményünk csak Te vagy!

Biborruhában látom Éliást,

Amint a lángból földre száll

És átölelve Dávid hős fiát,

Bosszut kiált,

A hegyre lép és trombitál . . .

És elnyomott hű népem

Követi őket szépen,

Minden ellen

Összeretten

És meglakol kegyetlenségeért,

Örömtől hull a szemem könnye,

Hát szívem mégsem hasztalan remélt! . . .

Oh válts meg Istenünk,

A rabságban ne hagyj!

Mindenki ellenünk

S reményünk csak Te vagy!

II. .

Kigyullad végre éltem lángja!
 Im' oszlik már a rémes éj!
 Már jön, akit oly régen várok
 S szívem zaklatja szenvedély.
 Rettentő karddal felövezve
 Közelg felém a hős vitéz,
 Megsemmisülnek ellenségim,
 Ha rájok égő szeme néz . . .

Mint a gerle bugok,
 Félek, reszketek,
 Mint a szélvész zugok,
 Népek, nemzetek!

Feléled régi vidámságom,
 Vig tánc és dobpergés között,
 És felvidul borongó szívem,
 Melyet oly soká gyász fődött.
 Erőt ad elgyengült karomnak
 Dicső, imádott, nagy neve;
 Im' nyitja már a börtönajtót
 S én boldogan megyek vele!

Mint a gerle bugok,
 Félek, reszketek,
 Mint a szélvész zugok,
 Népek, nemzetek!

Sas-szárnyakon viszik a nagy hirt,
 Egész világba szerteszét,
 Hogy gyenge karom súlyos bárd lett,
 Amely lesujtja ellenét.
 S a megrémült népek sietneek,
 Lábamhoz borulnak legott,
 És visszahozzák gyermekimet,
 Mint szinarany ajándokot . . .

Mint a gerle bugok,
 Félek, reszketek,
 Mint a szélvész zugok,
 Népek, nemzetek!

Ciónba térek velök vissza,
 Hová oly rég kíváncszom,
 Hol egykor dicső fény övezte
 Isten áldotta hajlokom.
 Már jön, akit oly régen várok,
 Magasra tüzi zászlaját!
 És szívem reszket vad örömtől
 S lelkem ujjongás járja át.

Mint a gerle bugok,
 Félek, reszketek,
 Mint a szélvész zugok,
 Népek, nemzetek!

FEL, FEL, VIDULJ . . .

Fel, fel, vidulj, búbajos zergikém,
Szép völgyi rózsá, berki lilium!
Oly sápadt vagy, miként a hold, s bús,
Miként multján kesergő büszke rom.

Hadd csendüljön az ének ajkadon,
Mely minden színméznél is édesebb!
Im újra látod mirrha-hegveid,
S a tömjén illatu szent bérceket!

Emeld fel szemeid tündöklő párját,
Tekints csak körül, drága zergikém!
Hű gyermekid sereglének elő,
Pihenni szerelmednek lágy ölén.

Rabszolgaságban nem maradsz tovább,
A vérszomjas vad tigrisek között,
Im nézd, dicsőségednek hajloka
Már régi dicsfényébe öltözött.

Vigadjon hű szived, óh szenvedő!
Vidulj és zengj már hálaéneket!
Fel, fel hát, gyorsan a rút ingoványból!
A megváltás immár elérkezett.

Magammal viszlek, óh hű kedvesem,
Kit szivem már oly réges-rég szeret,
És boldogságod szentelt ősz helyén,
Hő karjaimba újra megleled!

*Ki merne versenyezni majd veled,
Midőn boldogság foly hazádon át,
És te felkent fejedre felteszed
A szemvakító, fényes koronát! . . .*

HOL BUJDOSOL?

*Hol bujdosol, hová lettél?
Fényes szemü gerlicém!
Bibordiszben növekedtél,
Keblem puha szőnyegén.
És most rabként szenvedned kell
Elnyomóid közepett;
Jer ragyogó tűzszemeddel
És kábíts el engemet!*

*Régen várod szabadságod,
Mint törbe csalt rab madár,
Szép hazád im újra látod,
Hol kedvesed várva vár,
Az olajfás hegyre jer fel,
Küldöttem majd felvezet;
Jer ragyogó tűzszemeddel
És kábíts el engemet!*

*Feelvezet a mirrhahegyre
Koszoruzott követem,
S a helyt, hová vágytál egyre,
Verőfénnnyel övezem.*

*Jer, ahová nézni sem mer
Üldözöd és ellened . . .
Jer ragyogó tűszemeddel
És kábits el engemet!*

*Ott van Mózes, ott van Áron,
Diadalmat énekel.
Vigad Kármel, örül Sáron,
Hogy hazádba érkezel.
Ujjongnak, hogy újra kedvel,
Ki hajdan úgy szeretett;
Jer ragyogó tűszemeddel
És kábits el engemet!*

VAR VAR . . .

*Vár, vár és remél Istennek népe,
A nemzetek kiválasztottja,
Vár Isten felkent küldöttjére,
Hogy bujdosóit visszahozza.
Néz a hegyre
S várja egyre,
Majd a dombra
Száll a gondja;
Hisz mindenünnen várja őt!
. . . Ne zaklasd, népem, megváltásod,
Ne várd az ígért nap előtt.*

*Hisz Dávid sarjadéka eljön
S a szentelt hegyre lép a lába,*

Mit bolygatjátok folyton folyvást
 A sok fohással csak hiába?
 Gondol rátok,
 Akit vártok,
 Jön is már tán
 Öszvér hátán;
 Mert nem kevély ló hozza őt!
 . . . Ne zaklasd, népem, megváltásod,
 Ne várd az ígért nap előtt.

PÁRTJARA ÁLL . . .

Pártjára áll a fenséges barát
 Az üldözöttnek, kit hő vágya üz.
 Keggyel fogadja ájtatos dalát
 És énekét, a mit a hála fűz.
 Figyel arája
 Kedves dalára
 És elosztatja bánatát.
 Figyel arája
 Kedves dalára
 És fájdalmának enyhet ad.

Reménye, gyötrelmének balzsama,
 Enyhíti sulyos szenvedéseit,
 Hogy párja, kihez mindig hű vala,
 Nem hagyja soká szegyenében itt.
 Ha marja búja,
 Ha bánat dűlja,

Nem csügged, mert jó végre vár.
 Ha marja búja,
 Ha bánat dúlja,
 A szabadulást látja már.

Kedvese eltűnt régen hirtelen,
 Eltűnt, miként száguldó fergeteg,
 S ő ellenének ölében pihen,
 Ki kelyhét mérges nedvvel tölti meg.
 Ölében tartva,
 Ugy fojtogatja,
 Ölelésével öli őt . . .
 Ölében tartva
 Ugy fojtogatja,
 Mint kedves — hűtlen szeretőt.

Kétségeit szent ígéret üzi szét.
 Szent ígéret, mit kedvese adott . . .
 Már látja mindenható hős hívét,
 A mint feléje közeleg amott.
 S dagad a keble,
 Örömmel telve,
 Hogy újra látja kedvesét,
 S dagad a keble,
 Örömmel telve,
 Hogy hasztalanul nem remélt.

Oh, mért állsz ott, te fenséges barát,
 Mint fegyverétől megfosztott vitéz?
 Itt a szív, melyet szerelem hat át,
 'A szem, mely feléd sóvárogva néz! . . .

Oly soká vára,
 Ne hagyd magára,
 Mert üldözik szerelmeért.
 Oly soká vára,
 Ne hagyd magára,
 Kit annyi bú keserve ért.

Csak bizzál, várj, remélj, te üldözött!
 Még visszatér, kiért szived eped.
 Lány, myrrhás ének, mézes dal között
 Várd megszabadító, hű kedvesed.
 Figyel arája
 Kedves dalára
 És eloszlatja bánatát.
 Figyel arája
 Kedves dalára
 És fájdalmának enyhet ad.

VIGASZ.

Szép zöldelő
 Ligetbe jöjj,
 Oh kedvesem!
 Ott élünk majd,
 Feledve bajt,
 Szép csendesen.

Dalolva rebben ágról-ágra,
 Tavaszi enyhe napsugárba
 Az énekes madár.

Oh, raboskodtál mostanáig,
 De sorsod immár jobbra válik,
 Hived karjába zár.
 Hived karjába zár.

Szép ajkadról hadd csengjen ének,
 Im hajlékodba visszatérek
 S már nálad maradok.
 Leoldom rólad sulyos jármod
 És ellenséges vérbe mártod,
 Nincs hát panaszra ok.
 Nincs hát panaszra ok.

Megnedvesitem száraz törzsöd,
 Mig nedves arcodról letörlöd
 Az áradt könnyeket,
 Öntsd ki a mérges, ürmös kelyhet,
 Mert serlegem ad üdvöt, enyhét,
 Mely gondot eltemet.
 Mely gondot eltemet.

Az ellen gunyja voltál eddig,
 Virulásodba senki nem hitt,
 Én árva betegem!
 De most már boldog leszel újra
 Elszáll örökre szived búja
 S vidit a szerelem.
 S vidit a szerelem.

Cionba gyül száműzött népe
 És mint az ősi nemzedékre,

Rá áldás, béke int,
 Szived sajjó sebe behegged,
 Dicsfényem örködik feletted,
 Feléd ragyog megint,
 Feléd ragyog megint.

Szép zöldelő
 Ligetbe jöjj,
 Oh kedvesem,
 Ott élünk majd
 Feledve bajt
 Szép csendesen.

AIKADNAK MÁMORÍTÓ . . .

Ajkadnak mámorító lángborából
 Nyújts gyorsan drága kedvesem!
 Hadd halljam andalító, bűvös hangod,
 Hadd csengjen lágyan, édesen.

Ne zúgolódj, oh ne mondd, ne mondd többé:
 „Már rég leszállt az én napom,
 És boldogságom elvesztettem régen,
 Már többé vissza nem kapom“.

Hányd le a jármot gömbölyű nyakadról,
 Tépd szét nehéz vasláncaid.
 Szabadságod nagy éve im közelg már,
 Ártatlan véred napja itt! . . .

Elég soká nyomott kemény ölében
Te sok kegyetlen gyűlölöd.
Jer bársonylágy kebelére kedvesednek,
Hisz már oly régen várod őt.

Sokat bujdostál már, sokat bolyongtál
Kelet, nyugat, dél s északon,
De szerelmedhez mindig hű maradtál,
Nevem volt mindig ajkadon.

Jer, vedd fel újra ifjúságod díszét,
A napnál fényesb koronát!
Virulni fogsz, miként hűs forrás partján
A büszke, karcsú pálmafák.

Im nézd! tündöklő napsugárban úsznak
Virágos dombok keleten;
Sas-szárnyakon repülj hazádba vissza,
Gyönyörrel vár a szerelem.

Jer énekszóval pompás csarnokomba,
Mert újra tetszel énnékem.
Jer összegyűjtött drága gyermekiddel
S borulj szívemre, kedvesem!

JAH RIBON OLAM.

Királyoknak nagy királya
Sorsát minden Tőled várja!

Tetteidneek sok csodája
Serkent erőd dicsdalára.

Királyoknak nagy Királya,
Sorsát minden Tőled várja!

Éjjel nappal zenglek téged,
Ki a pezsgő mindenséget,
Angyalt, embert, vadat véded
S madarat, mely eged járja.

Királyoknak nagy Királya,
Sorsát minden Tőled várja!

Műved soká számot nem lel,
Sujtasz, emelsz kegyelemmel,
Ezer évig élhet ember.
Erőd titkát nem találja!

Királyoknak nagy Királya,
Sorsát minden Tőled várja!

Mindenható! Mentsd meg nyájad
Melyre vadak hada támad,
Váltsd meg néped, koronádat,
Melyet ellep vak düh árja.

Királyoknak nagy Királya,
Sorsát minden Tőled várja!

Adj fényt szentek szentélyének,
Hadd vigadjon test és lélek,
Csengjen, zengjen hála-ének,
S Jeruzsálem rengjen rája.

Királyoknak nagy Királya,
Sorsát minden Tőled várja!

A KIVAGOTT FA.

Uram, gondozd kertedet,
Melyet jobbod ültetett.

Zsenge ágot ültettél be,
Arnyas erdő lett belőle.
Apolgattad, szépitgetted,
Vihart, szélvészt óvtál tőle.

Uram, gondozd kertedet,
Melyet jobbod ültetett.

Folyamokig terjedt ága,
Tengerekig sűrű galyja,
De most ledőlt kerítése
S ellenséges láb tiporja.

Uram, gondozd kertedet,
Melyet jobbod ültetett.

Rárohantak gyűlölettel,
 Leszaggatják gyöngé lombját,
 S mámorító dú gyümölcsét
 Sorsot vetve szétszötták.

Uram, gondozd kertedet,
 Melyet jobbod ültetett.

Lefosztották karcsu törzsét,
 Végre fejsze ledöntötte,
 Gyűlölöi kárörömmel
 Gyűltek össze körülötte.

Uram, gondozd kertedet,
 Melyet jobbod ültetett.

Miért tűröd, kegyes Uram,
 Hogy pusztítsák legszebb fádat?
 Könyörülj rajt, öntözd, ápold,
 Amig ujra törzsén állhat.

Uram, gondozd kertedet,
 Melyet jobbod ültetett.

Erősítsd meg, növeld lombját,
 Kedvelői öröme
 S részegítő gyümölcs legyen
 Öröinek édes bére.

Uram, gondozd kertedet,
 Melyet jobbod ültetett.

LELKEM, SZALLJ . . .

Lelgem, szállj Isten fényes trónusához,
Repülj a magas égre fel.

Zengj áhitatos dalt az Ur nevének
És meghatóan esdekelj:

„Oh alkotó!

Adj már enyhet

Nemzedetnek,

Kit ártatlanul nyomnak el.

Veled büszkélkedik hü szive,

Mert néked esett osztályrészül.

Oh sujtsd le hát sok ellenségét,

Ki életére törni készül.

S az ürmös poharat,

Mit fiaidnak ad,

Mely méreggel tele,

Ürített ki vele

És vess már néped gyötrelmének végét.

Térj vissza velünk szép hazánkba

És ajkunk újra dallal áld majd Téged.

Izrael, drága néped, büszkeséged

Hő vágytól égve epedez

Add vissza néki édes szép hazáját

És bánatának vége lesz.

Az elpusztult

Büszke várba

Száll a vágya,

Hol lelke mindig révedez . . .

Megmérhetetlen, mint a tenger,

Emésztő búja, szenvedése,
 És titkos kétség dülja szívét,
 Hogy szentélyébe visszatérsz-e?!
 Bús lelke messze száll,
 De vigaszt nem talál.
 Tekint az égre fel,
 Sehonnan semmi jel,
 Hogy megváltod hű néped, büszkeséged . . .
 Térj vissza velünk szép hazánkba
 És ajkunk újra dallal áld majd Téged.

Óh váltsd meg népedet,
 Kit minden sérteget.
 Adj néki nagy erőt
 A nemzetek előtt,
 Hogy legyőzhessen minden ellenséget.
 Térj vissza velünk szép hazánkba.
 És ajkunk újra dallal áld majd Téged“.

NE ZÚGJ, NE BÚGJ . . .

Ne zúgj, ne búgj, oh, bánatos galambom,
 Hü, drága lelkem, oh, ne csüggedezz!
 Bár messze hányt-vetett kegyetlen sorsod,
 Sok gyötrelmednek immár vége lesz.
 Távol, messze bár,
 Hived várva vár
 S felépítve már
 Lerombolt, drága otthonod;

Mit zajongsz tehát?
 Hisz a jó barát
 Hü szivedbe lát,
 Panasszal, oh, mit zaklatod?!

Hadd zengjen dal, bűbajos szép királynő,
 Hadd csengjen ének bűvös ajkadon.
 Kelj! Rázd le már nyakadról rabbilincsed,
 Fel! Tárt karokkal vár a drága hon.

Ne zúgj, ne bűgj, oh, bánatos galambom,
 Hü, drága lelkem oh, ne csüggedezz!
 Bár messze hányt vetett kegyetlen sorsod,
 Sok gyötrelmednek immár vége lesz.

Kies völgyemnek nyiló rózsaszála,
 A Sáronban virágzó lilium!
 Felépül im hatalmas várad újra,
 Büszkén emelkedik az ősi rom.
 Zengd el hát a dalt,
 Mely sebet takart,
 Fájdalom, ha mart,
 Mert hangod édes, balzsamos;
 Ragyogjon ékszered;
 Mely nagy fényt vetett,
 Gyújtó két szemed,
 Melyet a könnyek árja mos!
 Remények rabja, dalt a megváltásról,
 Mely tetszetős lesz Néki és neked!
 Deritse fel sötét felhős borúdat
 Csodásan andalító éneked!

Ne zúgj, ne búgj, oh bánatos galambom,
 Hü, drága lelkem, oh ne csüggedezz!
 Bár messze hányt-vetett kegyetlen sorsod,
 Sok gyötrelmednek immár vége lesz!

Hagyj fel szivettépő siralmaiddal,
 Töröld le könnyező bús szemedet,
 Vigadj! Csapongjon szived dús örömben,
 Mert gyermekidnek jobb sors integet.
 Kit oly messze hányt
 S végzet átka bánt,
 Hü fiut, leányt,
 Im újra látod kebleden?
 Kezeikbe lant,
 S megrezdül alatt
 A hegy és a hant,
 Hol táncot lejtnek kedvesen.
 Velük mulat, velük vigad hü atyjuk
 És az egész világ ujjong, örül!
 Neved dicső királvasszonv lesz újra,
 Kiválasztott a nemzetek közül.

Ne zúgj, ne búgj, oh bánatos galambom,
 Hü, drága lelkem, oh ne csüggedezz!
 Bár messze hányt-vetett kegyetlen sorsod,
 Sok gyötrelmednek immár vége lesz!

Hová oly rég vonz lelkednek hő vágya,
 Fel! tánc, dobszó s vidám dalok között.
 Borulj az Úr elé szent áhitattal,
 Ki újra szentélyedbe költözött.

Alkotó erő,
Minden lelke Ó,
A nagy jótevő
Kinek szavától függ a lét!
Ifju és a vén,
Gazdag és szegény,
Csügg dicső nevén,
Ki mindent táplál s védve véd.
Borodat égi fényre változtatja,
Ki trónusáról végtelenbe lát,
Ajkadnak termését kegyel fogadja,
Mint áldozatnak tömjén-illatát.

Ne zúgj, ne búj, oh bánatos galambom,
Hű, drága lelkem, oh ne csüggedezz!
Bár messze hányt-vetett kegyetlen sorsod,
Sok gyötrelmednek immár vége lesz!

SZAADIA LONGO.

Élt a tizenhatodik század vége felé Szalonik-ben. Részt vett a naxosi zsidó herceg (József Nászi) ellen való összeesküvésben, ami miatt száműzetésbe kellett mennie. Alábbi epigrammái az oxfordi Bodleyana-könyvtár birukában levő kéziratból valók.

ISTEN.

Mindennek oka, lét alapja,
Mindig és mindenütt jelen.
Bár látható, Ő láthatatlan,
Nem látja szem, csak sejtelem.
Egységes egy, egyetlen egy
S belőle ellentét terem,
Hogy értem-e? Ha érteném,
Egy volna Isten én velem.

FALATÉRT FUTKOS . . .

Falatért futkos ember fia,
Ez kenyér, az kalács után.
Döngeti sorsa ajtaját,
Kopog a végzet kapuján.
S ha eléri a tele jászolt,
Mint állat, kérődzik bután.

TESTEDEN SÚLYOS SELYEM . . .

Testeden súlyos selyem suhog,
 Rajta arany, gyémánt, fénylő ékességül.
 Aranyad, selymed nem kívánom,
 Legékesebb vagy ékszer, lepel nélkül.

AMÍG BOHÓ . . .

Amíg bohó ifjú voltam,
 Imádtam a szende nőt,
 Ki szűz göggel, hidegen jár
 Vágyó férfi-nép előtt.
 De mióta vad szerelmem
 Egy asszonyért sujt, kinoz,
 Átkozódva, sirva mondom:
 Legjobb asszony biz' a rossz.

IFJÚ ÉS VÉN.

Föl magasba néz az ifjú,
 És döngeti az egeket.
 Megöregszik s lefelé néz,
 A földre, melyből vétetett.

DAVID ONKINEIRA.

Élt a tizenhatodik század végén Törökországban. Versei kiadatlanul és ismeretlenül hevernek az oxfordi Bodleyana-könyvtár kéziratgyűjteményei között.

ÉN SZÉTTÉPEM . . .

Én széttépem az öröm selyemszálát,
S a vigság aranyait szerteszórom.
Hadd sülyedjenek idők mélységébe,
Mint tenger fenekére szürke ólom.

És felütöm a bánat sátorát,
Fekete búval körül aggatom
És kinyitom a könnyek kapuját,
Zuhogjon, zúgjon a vad fájdalom.

JAJ A HALOTTNAK . . .

Jaj a halottnak, kit sirja mélyiből
Atkos varázssal visszahív az élet!
Behúnyt szemekkel járkál tévelyegve,
És érzi, érzi: minden másoké lett.

Szerelmes csókok, forró suttogások
S ő jár közöttük, mint hideg tetem.

*Kifárja karját s búsan visszarezzen,
Szól, és nem felel néki senki sem . . .*

A HEGYEK KÖZÖTT.

*Légy áldott, üdv és béke otthona,
Fáradt lelkeknek enyhe pihenő!
Virágos, illatterhes kertjeidből
Édeni források buggyannak elő.
Te benned gyógyul beteg szívek búja,
S felejtí bántatát a szenvedő.
Te hozzád jő a gyönyör száműzöttje,
S a szegény hiszi, benned gazdag ő.
A gondok futnak szentelt ligetedből,
Benned örömek ezer fája nő.
Kit borongásba üzött bús szerelme,
Te benned várja ragyogó verő.
Gazellák szíve, párducoknál büszkébb,
Elolvad, mint viasz, ha tűzbe jő.
Nem hallik jaj itt, nem hallik sóhajtás,
Nem gyötri egymást vágyó férfi, nő.
Lágy csalogánydal csendül minden ágon,
S mint sírből, támad fel a szerető.
. . . Eljöttem én is menekvő hajóként,
Mit már-már elnyelt örvénytemető.
Szerelem sujtott tüzes villámjával,
Betegen izzott bennem vér s velő.
S eljöttem hozzád s roskadó szívembe
Új öröm áradt, új életerő.*

TÖPRENGTEM MAGAMBAN.

Töprengtem magamban: járjak lihegve
 Gyönyörök útján, tudatlanul balgán?
 Vagy gyűjtsek kincset, aranyat, ezüstöt,
 És üljek kapzsin, csengő ércek halmán?
 Vagy bölcseségre vágyva, epedezzem,
 Szemeim nyitva, arcom fakó, halvány?

... És elgondoltam: Mindegy. Jön a vég
 S mint álom tűnik vágy, kincs, bölcsesség.

AZ ŐSZI RÓZSA.

A nyárnak virágai kérdezők:
 Te őszi rózzal mért késel ennyire?
 S felelt a rózsza: tövis közt kell járnom
 És lábamnak lassan kell lépnie ...

A HOLNAP.

Sokszor vigasztal bánatomban:
 Holnapra minden változik!
 És sokszor aggaszt örömömben:
 Ki tudja, tart-e holnapig?

SALIM AL-SIBZI.

A yemeni zsidók legendás költője Élt a XVII. század második felében. Neki tulajdonítják a yemeniek majdnem összes verseiket. Sibzi költészete, valamint a dél-arabiai héber költészet általában, a spanyol zsidó klasz-szikusok és a kabbala vegyes hatása alatt áll.

SZENDERGETT ÉDESEN . . .

Szendergett édesen és felriadt:

„Ki csókolt meg? ki bántja álmomat?”

S midőn meglátott engem, letagadta:

„Csak álom volt, csak álom káprázatja”.

S szóltam: „Ha álom volt, ki tette hát

Bal ujjadra az aranykarikát?”

És hallgatott, mert tudta, szóm igaz,

Hallgatott, tudta, csak én voltam az.

Befödte arcát s haja fürtjeit,

S tudtam, pirul: tudtam, szégyenkezik.

De leple mögül arca fényt vetett,

Mint nap, ha áttör zord fellegeket.

KI CSÓKOLT MEG?

Ki csókolt meg szerelmes csókkal?

Királyi lakban aludtam édesen,

És hajnalban közelgett kedvesem,

Lángolt a vérem, szívem reszketett;
 S ha nem lövel rám lágy tekintetet,
 Lobogó vágyamtól tán meghalok.
 S ő szólt: „Mért reszketsz? A lelked vagyok.
 És test és lélek örök frigyben él,
 Mig mindegyik helyére vissza tér“.

LÁNGOLOK ÉRTE . . .

Lángolok érte,
 Vágyom utána.
 Ingerel éke,
 Lenge ruhája.

Dus diadémje
 Csillagok ezre.
 És a szegényke
 Szólt epedezve.

„Jöjj csak utánam,
 Szende szerelmem,
 Kéjt ad a vágyam,
 Ringat a mellem.

Oh de vigyázz csak
 Büszke atyámra.
 Bezárna, ha ránk csap
 A köfalu várba!

HALLGA, TE ÉDES.

Hallga! te édes
Myrrha virágom,
Hallga! kívánlak
Nárdusos ágyon.

Jer velem, édes,
Jártuk a kertet.
Fürge madárcák
Lágy dala zengett.

Sirt a leányka:
„Porba sülyedtem!“
S égve, sajogva
Sajgott a lelkem.

Sirt a leányka,
Könnye lepergett.
Sirva az éjben
Járjuk a kertet!

DAVID.

*Yemeni költő. Alábbi verse a British Museum yement
imakönyvkódexéből való.*

ISTEN, VESS VÉGET . . .

*Isten! Vess véget már fájdalmainknak,
Gyűjtsd össze szétszórt, sebzett nyájainkat.*

*Ki vált meg? ki fogad kegyébe minket?
Esdeklő szemünk csak Feléd tekinthet.*

*Isten! Segítséget csak Tőled kérünk,
Te vagy bizalmunk, Te vagy reményünk.*

*Küldd megváltónkat, kiért rég sóvárgunk,
Harsogd nagy harsonáddal szabadságunk.*

*Építsd fel romjaiból szentélyedet,
Lebegj dicsfényeddel néped felett.*

*Lássák dicsőséged a nemzetek
És félve hódolatot zengjenek.*

*Oh nyisd meg kegyelmed kapuját,
Járjon sugarad éjjelünkön át.*

*Világ Ura! Áraszd irgalmadat,
Mert leroskadunk jármaink alatt.*

*Oh vezess, vezess szentelt csarnokodba,
Hogy imádhassunk áldva, hálálkodva.*

*Hárfával, dobbal dalolunk Neked,
Hogy elhárítád a gyötrelmeket.*

*Világ Ura! Te sújtasz s gyógyítasz,
Vérző szívünkre áradjon vigasz.*

*S hová oly régen vágyunk epekedve,
Vezess Cion hegyére, szentélyedbe.*

EMANUEL FRANCES.

Élt a XVII. század közepe táján Olaszországban. A Sabbatai Cevi-féle messiási mozgalomnak kérlelhetetlen ellensége volt, ami miatt sok üldöztetésben részesült. Versein Manuello hatása érezhető.

SZONETT.

Karcsu vagy, miként a pálma,
Szemeid tüzes ékszerek,
Lehelleted myrrha, ámbra,
Ajkaidról gyöngy pereg.

Hajad sötét, lombos erdő,
S arcod szórja sugarát.
Hangod édes, tiszta, csengő,
Lényed szüzi tisztaság.

S elgondolom szomoruan:
Jön a kór, az idő, vénség,
Hogy bájaidd szertetépjék.

Szépséged majd tovasuhan,
Nem marad, csak egy-egy emlék
S erényedről ének zeng még.

EGY NAGY SIRKÖRE.

E márványkövet én emeltem, én,
 Örök terhül ez asszony sirhelyén.
 Mert féltem: jöhet a feltámadás,
 S még visszatérne az istencsapás.

DUS BIBORBAN.

Dus biborban jár a balga,
 Dözsöl fényes palotába,
 És a bölcsnek sem falatja,
 Se ruhája.

Gögös döllyfel jár a balga,
 Kincseket gyűjt garmadába
 És a bölcs im nála koldul
 Ázva, fázva.

Virágok közt jár a balga,
 Lombbal tele életfája
 S átkot mondok bölcseségre,
 Tudományra.

SIRIRAT.

Vándor! állj meg! Itt tértem én pihenni.
 Midőn reám borult az örök Semmi.
 Ezernyi dal volt rózsás ifjúságom,
 Egekbe hívott ábránd, dőre álom.

*De jött a felhős, bus, fekete alkony,
S szomoru gyászdal zokogott a lanton.
Beborult az égboltozat felettem,
S elhagytak hűtlenül, kiket szerettem.
Csapás csapásra jött a hosszú éjben,
És elfáradtam és pihenni tértem.
S a halál kiengesztelé, hogy éltem.*

MÓZES CHAJIM LUZZATO.

Született 1707-ben Páduábn. Tizenhét éves korában írta Sámson és Delila című drámai költeményét, amelyet később sok hasonló műve követett. Kabbalisztikus eltéréseivel miatt azonban el kellett hagynia szülőföldjét. Amszterdamba menekült, ahol gyémántcsiszoló lett. Négy év múlva Palesztinába zarándokolt. Itt érte utól a halál 1747-ben. Költői műveiben félig-meddig ragaszkodik a spanyol-héber formákhoz, de tartalmilag inkább az olasz költők (Guarini) hatása alatt áll.

A „VARTORONY”-BÓL.

I. jelenet.

(A hegyek között).

III. felvonás.

SALÓM (egyedül).

Oh erdős bércek, béke otthona,
Úde lombok, hogy vágyódom közetek!
Sátorhajléktok kedvesebb nekem
Nagy várkastélyok kösziklás falánál.
S királyok fénylő palotáinál,
Keserűséget rejtenek azok,
Ha több a kincsük, több az ellenük,
S előbb-utóbb mind porba dőlnek . . .

De itt a béke csendes szép honában
Nem hallik zaj, nem harci riadó,
Gonoszság, önkény lármás zsivaja
Ide nem hat gyötrelmes gyászdalul . . .

Kinek mély bánat tépi lelkét,
 Lágy füre fekszik, fáknak árnyékába,
 Midőn halk szellő zúg a levelek közt,
 Mélán vigaszt suttognak a fülébe,
 És elfelejti búját; bánatát . . .

Oh Isten kertje! boldogság tanyája!
 Te vagy az ember örök vigasza.
 Benned nyugodtan, zavartalan élhet,
 Nem bántja gond és félelem,
 Lombos fáidnak dus árnyéka védi,
 És pázsiton heverve,
 Mosolyogva telnek napjai.

Mi a gazdagság? mi a hatalom?
 Mi a királyi korona?
 A kincstár — gazdájának börtöne.
 Ha jár, ha kel, ha ül, ha szendereg,
 A lelke mindig tömlöcébe zárva . .
 S mi a bíbor? A korona?
 Rabszolgadisz, rabszolga-jelvény,
 Hogy egynek vállán milliók terhei,
 S ez egynek millióktól kell félnie.

Nyáját legelteti a pásztor,
 Mily boldog!
 Vezeti nyájait vidáman
 Ragyog az arca
 És szíve, lelke örül, ujjong.
 Árnyékban pihen, biztonságban,
 Gunyhóját fedik zöld üde lombok,
 Szegény, de boldog.

A lelkét nem zaklatja kincsvágy,
 Nem áhitoz aranyra, dicsőségre.
 Elégedetten éldegél.
 Ha eledele fű és tüske volna,
 A szájában megédesülne mind.
 Szegény tanyáján ha lefekszik éjjel,
 Nyugalmat lel. S ha jő a reggel,
 A hajnallal megújul ifjú kedve.
 Ha virul a mező, vagy ha letarlott,
 Ha derült az ég, vagy ha beborulva,
 Ha körül csend van, vagy ha mennydörög,
 Szive nyugodt.

Nem retteg ellenségtől, irigyektől,
 Hazug tanuktól, orv rágalmazóktól,
 Nem ijesztgetik kinnal teli gondok,
 Szegény, de boldog.

Egy édes lányka kebelére omlik,
 Szerelmes csókkal ölelgeti párját,
 Együtt ujjongnak, egymásnak örülve
 Gyönyörbe olvadozva,
 El nem választja senki, semmi,
 Örök vidámság életük.
 Ha munkájától elfárad az ifjú,
 A lányka csókja felüdíti,
 Egy bűvös sugár minden bűt eloszlat,
 És elfelejt minden rűt földi dolgot,
 Szegény, de boldog.

Dalolva jár virágos ösvényén,
 Mily örömet cserélnék vele én!

